

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan maatalousyrittäjien luopumistuesta annettua lakia muutettavaksi siten, että luopumistukijärjestelmän voimassaoloaikaa jatkettaisiin vuosille 2000—2002. Nykyisten säännösten mukaan luopumistuki voidaan myöntää maatalousyrittäjälle, joka maatalouden rakenteen parantamiseksi pysyvästi luopuu maatalouden harjoittamisesta vuosina 1995—1999.

Luopumistukijärjestelmä vuosina 2000—2002 rajattaisiin koskemaan sukupolvenvaihdoksia ja lisämaaluovutuksia, joissa peltojen omistusoikeus siirtyy. Peltojen vuokraus, sitoumus maataloustuotannosta luopumisesta tai luovutus muihin kuin maataloustarkoituksiin eivät enää oikeuttaisi luopumistukeen. Luopumistukioikeus olisi viljelijöiden ohel-

la myös porotalouden harjoittajilla, jotka luopuvat sukupolvenvaihdoksella tai luovutamalla porot lisäporoiksi.

Luopumistukijärjestelmän jatkamisesta vuosille 2000—2002 aiheutuvat kustannukset rahoitettaisiin kokonaan kansallisin varoin. Esityksessä on otettu huomioon Euroopan yhteisöjen komission parhaillaan käsittelemät maatalousalalla myönnettävää valtiontukea koskevat yhteisön suuntaviivat. Esitys toimitetaan komissiolle hyväksyttäväksi.

Esitys liittyy valtion talousarvioesitykseen vuodelle 2000 ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö

EY:n lainsäädäntö

Vuoden 1999 loppuun asti maatalousyrittäjien varhaiseläketuesta säädetään maatalouden varhaiseläketukea koskevasta yhteisön järjestelmästä annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2079/92. Järjestelmällä pyritään turvaamaan maanviljelyn lopettavien ikääntyneiden henkilöiden toimeentulo sekä edesauttamaan heidän korvaamistaan nuorilla viljelijöillä. Maatalousmaata voidaan myös siirtää muuhun käyttöön, jos sen pysyminen viljelykäytössä ei ole tarkoituksenmukaista.

Maatalouden varhaiseläkejärjestelmää koskevat EY:n säädökset muuttuvat vuoden 2000 alusta. Neuvoston asetus vuodelta 1992 on kumottu neuvoston asetuksella (EY) N:o 1257/1999 Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) tuesta maaseudun

kehittämiseen (jäljempänä EY:n maaseudun kehittämisasetus), joka sisältää myös varhaiseläkettä koskevat säännökset. Siirtymäsäännösten mukaan kumottua asetusta sovelletaan edelleen toimiin, jotka komissio on sen nojalla hyväksynyt ennen 1 päivää tammikuuta 2000.

EY:n maaseudun kehittämisasetuksessa vahvistetaan kehykset kestäväan maaseudun kehittämiseen myönnettävälle yhteisön tuelle. Tällaisia maaseudun kehittämistoimenpiteitä ovat varhaiseläkkeen ohella muun muassa epäsuotuisten alueiden tuki, ympäristötuki, maatalainvestointien tuki, nuorten viljelijöiden aloitustuki, metsätaloustoimenpiteiden tuki ja tuki maaseudun kehittämis-hankkeisiin.

EY:n maaseudun kehittämisasetuksen mukaan varhaiseläketuen avulla pyritään turvaamaan tulojen saanti ikääntyneille viljelijöille, jotka päättävät luopua maatalouden harjoittamisesta, sekä edistämään heidän korvaamistaan toisilla viljelijöillä, jotka pystyvät pa-

rantamaan jatkavien maatilojen taloudellista elinkelpoisuutta. Maatalousmaan ohjaaminen muuhun kuin maatalouskäyttöön on mahdollista, jos pellon käyttö maatalouden tarkoituksiin ei täytä elinkelpoisuudelle asetettuja edellytyksiä.

Maatalouden varhaiseläkejärjestelmän piiriin voivat tulla 55 vuotta täyttäneet viljelijät, jotka ovat harjoittaneet maataloutta 10 edeltävää vuotta ja jotka lopettavat kaupallisen maatalouden harjoittamisen kokonaan. Yleisen eläkeiän saavuttaneet henkilöt eivät enää pääse järjestelmän piiriin. Varsinaisten viljelijöiden lisäksi varhaiseläkejärjestelmiin voidaan sisällyttää myös maataloustyöntekijät. Nykyisen kaltaista vaatimusta päätoimisen maatalouden harjoittamisesta ei EY:n maaseudun kehittämisasetukseen sisälly.

Tilan jatkajalla tulee olla riittävä ammatillinen pätevyys ja hänen tulee ryhtyä harjoittamaan tilalla maataloutta vähintään viiden vuoden ajaksi. Jatkajan tilan taloudellisen elinkelpoisuuden tulee parantua tietyn ajan kuluessa. Tällöin otetaan huomioon erityisesti jatkajan ammattitaito ja pätevyys, tilan pinta-ala sekä kyseisen tuotantosuunnan työn ja tulojen määrä asianomaisella alueella.

Luopumistukea koskevien edellytysten tulee täyttyä koko sen ajan, jona luopuja saa varhaiseläketukea. Jos jäsenvaltio maksaa tavanomaista vanhuuseläkettä luopujalle, varhaiseläketuki myönnetään sen lisänä ottaen huomioon kansallisen vanhuuseläkkeen määrä. EY:n osarahoittamana toteutettava varhaiseläketuki tulee sisällyttää maaseudun kehittämissuunnitelmaan, joka tehdään seitsemäksi vuodeksi eli vuosille 2000—2006.

Jos varhaiseläketukijärjestelmä sen sijaan toteutetaan kokonaan kansallisin varoin, järjestelmää sovelletaan perustamissopimuksen 87 artiklan valtioneutua koskevia säännöksiä. Tutkiessaan järjestelmän hyväksyttävyyttä yhteisöjen komissio soveltaa siihen maatalousalalla myönnettävää valtioneutua koskevia yhteisön suuntaviivoja, joiden on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2000 alusta lukien. Niiden mukaan komissio suhtautuu myönteisesti tukijärjestelmiin, joiden tarkoituksena on kannustaa ikääntyviä viljelijöitä luopumaan maataloustuotannosta. Tällaisen valtioneutukijärjestelmän käyttöönotto edellyttää kuitenkin komission hyväksyntää ja järjestelmän tulee noudattaa yhteisön osarahoittamaa järjestelmää vastaavia peruseriaatteita esimerkiksi luopujan ikärajojen suhteen.

Kansallinen lainsäädäntö

Maatalousyrittäjillä on voimassa olevan, määräaikaisen luopumistukijärjestelmän turvin mahdollisuus luopua maatalouden harjoittamisesta, jos luopuminen tapahtuu viimeistään vuonna 1999. Nykyinen luopumistuki perustuu neuvoston asetukseen vuodelta 1992.

Järjestelmä on kansallisesti toteutettu maatalousyrittäjien luopumistuesta annetulla lailla (1293/1994) ja maatalousyrittäjien luopumistuesta annetulla asetuksella (1583/1994). Jo tätä ennen, vuodesta 1974 lähtien, Suomessa on ollut käytössä kansalliset maatalouden luopumiseläkejärjestelmät, joiden tavoitteet ovat olleet pitkälti yhdenmukaiset luopumistuen kanssa.

Luopumistukilainsäädännön mukaan maataloudesta luopuminen voi tapahtua luovuttamalla tai vuokraamalla pellot nuoremmalle viljelijälle sukupolvenvaihdoiksi tai lisäalueeksi toiselle viljelijälle. Jos sopivaa viljelyn jatkajaa ei löydy, pellot voidaan luovuttaa muihin kuin maataloustarkoituksiin taikka jättää ne viljelemättä. Viljelemättömyys sitomus rajoittaa pellon luovuttamista ja velvoittaa hoitamaan peltoja tai metsittämään ne.

Luopumistukioikeus on 55—64 -vuotiaalla maatalousyrittäjällä, joka on päätoimisesti harjoittanut maataloutta viimeiset kymmenen vuotta ennen luopumista. Luopumistukioikeutta ei ole pelkästään porotaloutta harjoittaneella maatalousyrittäjällä, jolla ei ole hallinnassaan peltoa käsittävää tilaa. Luovutussensaajan tulee sitoutua viljelemään tilaa niin kauan, kuin luopumistukea maksetaan, vähintään kuitenkin viisi vuotta. Hänen tulee muun ohella sitoutua myös päätoimiseen maatalouden harjoittamiseen viideksi vuodeksi.

1.2 Käytäntö

Suomi otti käyttöön yhteisön varhaiseläkejärjestelmän maamme liittyttyä Euroopan unioniin vuonna 1995. Euroopan yhteisöjen komissio hyväksyi Suomen maatalouden luopumistukiohjelman 16 päivänä kesäkuuta 1995.

Luopumistukiohjelman piiriin on vuosina 1995—1998 tullut yhteensä 3 857 tilaa. Luopuminen on 58 prosentilla tiloista tapahtunut siten, että pellot on luovutettu lisä-

maaksi lähiviljelijälle. Sukupolvenvaihdos on tapahtunut 32 prosentilla tiloista. Lisämaaluovutukset ja sukupolvenvaihdot on useimmiten toteutettu pitkäaikaisella vuokrasopimuksella. Maataloudesta on luovuttu 10 prosentilla luopuneista tiloista antamalla sitoumus pellon viljelemättömyydestä. Luovutuksia muihin kuin maataloudellisiin tarkoituksiin ei ole tapahtunut lainkaan.

Luopumistuki on henkilökohtainen etuus. Se myönnetään kummallekin puolisolalle erikseen, jos tuen saamisen edellytykset täyttyvät. Luopumistuella on jäänyt vuosina 1995–1998 yhteensä 5 129 viljelijää. Keskimääräinen vuonna 1998 alkanut luopumistuki oli luopujaa kohden 3 495 markkaa kuukaudesta. Tuen maksu jatkuu luopumisajankohdasta vanhuuseläkeikään eli 65 vuoteen saakka. Luopumistukea maksettiin vuoden 1998 lopussa yhteensä 4 777 tuensaajalle.

Luopumistukiohjelmasta valtiolle aiheutuva luopumistukimeno vuonna 1998 oli 178,4 miljoonaa markkaa ja eläkelaitoksen hoitokulumenon 7,5 miljoonaa markkaa. Luopumistukimenosta EU rahoitti noin 38 prosenttia. Koska myönnetty luopumistuet jatkuvat luopujan 65 vuoden ikään asti, nykyisestä luopumistukiohjelmasta, joka koskee luopumisvuosia 1995–1999, aiheutuu kustannuksia aina 2010-luvulle saakka.

Maatalouden varhaiseläkejärjestelmät eräissä muissa EU:n jäsenmaissa

Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2079/92 mukainen maatalouden varhaiseläkejärjestelmä on otettu käyttöön Suomen lisäksi Belgiassa, Espanjassa, Irlannissa, Italiassa, Kreikassa, Portugalissa, Ranskassa ja Tanskassa. Nykyinen ohjelmakausi päättyy viimeistään vuoden 1999 lopussa.

Järjestelmien kansallisten sovellusten perusedot ovat olleet pitkälti samanlaiset, koska neuvoston asetus säätää tietyt kehykset, joissa yhteisön osarahoitus on mahdollinen. Tällaisia ehdottomia edellytyksiä on ollut muun muassa päätoimisen maatalouden harjoittamista koskeva vaatimus.

Yksityiskohdiltaan järjestelmät ovat eronneet jonkin verran toisistaan. Tämä johtuu ennen kaikkea maatalouden rakenteen eroista, mutta myös yleisen eläkejärjestelmän eroavaisuuksista EU-maissa. Valtaosassa maista varhaiseläke määräytyy suoraan peltohehtaarien mukaan. Belgiassa on Suomen tavoin varhaiseläkkeen suuruuden määräyty-

minen kytketty maatalousyrittäjien varsinaiseen eläkejärjestelmään.

Nykyisen varhaiseläkejärjestelmän käytöntensiteettiä kuvaa EU:n maatalouden ohjaus- ja tukirahaston viimeisimmän tilikauden 16.10.1997–15.10.1998 mukainen yhteisön rahoitusosuus. Vertailussa on kuitenkin otettava huomioon, että yhteisön osarahoitusprosentti kokonaiskustannuksista vaihtelee alueittain. Yhteisön rahoitusmeno varhaiseläkkeisiin oli suurin Ranskassa, jossa se oli 72,1 miljoonaa euroa, ja Irlannissa, jossa se oli 62,5 miljoonaa euroa. Muiden maiden osalta yhteisön rahoitus varhaiseläkejärjestelmään jäi olennaisesti pienemmäksi. Esimerkiksi Kreikassa se oli 30,6 miljoonaa euroa, Espanjassa 20,1 miljoonaa euroa ja Suomessa 10,7 miljoonaa euroa. Muissa kuin edellä mainituissa maissa EU:n rahoitusosuus jäi huomattavasti alle 10 miljoonan euron.

Koska yhteisön säännökset varhaiseläkejärjestelmästä muuttuvat vuoden 2000 alusta lukien, tietoa muiden jäsenmaiden maaseutusuunnitelmien sisällöstä varhaiseläkkeen osalta ei vielä ole saatavissa.

1.3. Nykytilan arviointi

Nykyisen luopumistukiohjelman aikana maatilojen keskipeltoala Suomessa on kasvanut 20 hehtaarista 24 hehtaariin eli 20 prosenttia. Luopumistukijärjestelmän piiriin tulleilla tiloilla keskimääräinen laajentumisaste on ollut noin 35 prosenttia. Hehtaareina tämä merkitsee, että sukupolvenvaihdostilanteissa keskimääräinen peltoala tilaa kohden on kasvanut 27,3 hehtaarista 37 hehtaariin sen johdosta, että jatkajalla on ennestään ollut hallinnassaan peltoa tai hän on laajentanut tilaa sukupolvenvaihdon jälkeen. Lisämaaluovutuksissa vastaanottavan tilan keskimääräinen peltoala on lisämaan hankinnan johdosta noussut 41,4 hehtaarista 55,6 hehtaariin. Luopumistukiohjelmalla on ollut merkittävä vaikutus tilakoon kasvuun.

Luopumistukijärjestelmän piiriin tulleilla tiloilla tilanpito on siirtynyt selvästi nuoremmalle ikäluokalle, vaikkakin kaikkien maataloutta harjoittavien alle 65-vuotiaiden maatalousyrittäjien keski-ikä vuosina 1995–1998 on noussut noin vuodelle, 44,8 vuodesta 45,9 vuoteen. Kun luopujien keskimääräinen ikä vuonna 1998 oli 56,9 vuotta, sukupolvenvaihdosjatkajien keski-ikä oli 28,9 vuotta ja lisämaata hankkineidenkin keski-ikä 38

vuotta.

Kaiken kaikkiaan peltoja käsittävien tilojen määrä on vähentynyt noin 19 prosenttia vuosina 1995—1998. Maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969, MYEL) mukaisen vakuutuksen piirissä oli vuoden 1998 lopussa 73 174 peltoa käsittävää tilaa. Kun samanaikaisesti viljelyksessä olevan peltomaan kokonaismäärä ei ole vähentynyt, tilojen lukumäärän vähenemä osoittaa, että pienemmät tilat ovat yleensä siirtyneet lisämaiksi naapuritiloihin. Varsinaisten sukupolvenvaihdosten määrä on jäänyt vähäiseksi. Luopumistukijärjestelmän piirissä tapahtui sukupolvenvaihdos vajaalla 400 tilalla vuodessa, kun määrä 1980-luvulla sukupolvenvaihdoseläkejärjestelmässä oli keskimäärin 1500—2000 tilaa vuodessa.

Selvitykset maatalouden rakennekehityksestä osoittavat, että suomalaisten maatilojen keskikoko on tuotantosuunta huomioon ottaen edelleen pieni. Tämä puolestaan johtaa osaltaan maatalouden heikkoon kannattavuuteen. Maatalouden rakennekehitystä edesauttaisi tilakoon kasvattamisen ohella viljelijöiden ikärakenteen nuorentuminen. Nuorilla, ammattitaitoisilla viljelijöillä on hyvät edellytykset kehittää toimintaansa maatalousyrittäjänä.

Porotalouden rakenteelliset ongelmat ovat verrattavissa vastaaviin ongelmiin muussa maaataloudessa. MYEL-vakuutetuilla, ammattimaisen porotalouden harjoittajilla, keskimääräinen porokarjan koko oli 83 poroa vuoden 1998 lopussa. Näiden porotalouden harjoittajien keski-ikä on 44,6 vuotta. MYEL-vakuutettuja porotalouden harjoittajia oli 1 536. Kaikkia porotalouden harjoittajia oli poroluettelon 1998/99 mukaan yhteensä 6 129. Uusien, MYEL-vakuutuksen piiriin tulevien toimintansa aloittaneiden porotalouden harjoittajien määrä on pienentynyt huomattavasti 1990-luvulla. Vuonna 1993 toimintansa aloittavia porotalouden harjoittajia oli 137, kun vuonna 1998 heitä oli enää 26.

Maatalouden rakennekehityksen edistäminen edellyttää, että nuoria maatalousammattiin ryhtyviä sekä toimintaansa kehittäviä maatalousyrittäjiä tuetaan heidän toiminnassaan. Yhtä olennaista rakennekehityksen kannalta kuitenkin on, että luopuvan sukupolven kohtuullinen toimeentulo turvataan. Muussa tapauksessa maataloudesta luopuminen useassa tapauksessa lykkääntyy ikääntyvän viljelijän vanhuuseläkeikään asti. Luopumistukijärjestelmän jatkaminen on maatalouden rakennekehityksen edistämiseksi

si ja ikääntyvien luopujien toimeentulon turvaamiseksi edelleen tarpeellista.

Luopumistukijärjestelmää jatkettaessa maatalouden rakennekehityksen kannalta tärkeintä on edistää sukupolvenvaihdoksia ja tilakoon kasvattamista lisämaakaupoilla. Kun rahoitusyistä luopumistukijärjestelmää joudutaan rajoittamaan nykyisestä, edellä mainitut luopumistavat tulisi asettaa etusijalle.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi

Maatalouden rakenteen parantaminen on keskeinen tavoite maaseudun elinvoimaisuuden turvaamiseksi. Maatalouden rakennetta voidaan parantaa kasvattamalla tilakokoa ja kannustamalla ikääntyneitä viljelijöitä siirtämään tilanpito nuoremmalle viljelijälle, jolla on edellytykset tilan elinkelpoisuuden parantamiseen. Tällaisten nuorten, ammattitaitoisten henkilöiden saaminen maatalousammattiin on maatalouden kehittämisen perusedellytyksiä. Porotaloudessa rakennekehitystarpeet ovat vastaavanlaiset kuin maataloudessa.

Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi ehdotetaan, että maatalousyrittäjien luopumistukijärjestelmää jatkettaisiin myös vuodesta 2000 lukien. Luopumistuella turvattaisiin maataloudesta ennen vanhuuseläkeikää luopuvien ikääntyneiden maatalousyrittäjien toimeentulo. Samalla tuettaisiin nuoria jatkajia. Tilanpitoon ryhtyminen aikaistuisi, kun vanhemman sukupolven luopumista edistetään. Kun lisämaata tulisi tarjolle, jatkavien tilojen edellytykset harjoittaa kannattavaa maataloutta paranisivat.

Edellä esitetyn johdosta ehdotetaan, että luopumistukijärjestelmää jatkettaisiin. Luopumistukioikeus ehdotetaan ulotettavaksi myös porotalouden harjoittajiin. Järjestelmästä aiheutuvien kustannusten rajoittamiseksi ehdotetaan, että järjestelmän jatkaminen koskisi vain vuosina 2000—2002 tapahtuvia luopumisia. Lisäksi se tulisi koskemaan ainoastaan sukupolvenvaihdos- ja lisämaaluovutuksia, jotka toteutetaan omistusoikeuden luovutuksella. Luopujaa koskevat ikärajat säilytettäisiin tässä vaiheessa nykyisellään maatalouden rakennekehityksen edistämiseksi. Sukupolvenvaihdosluovutuksissa luovutuksensaajan ikärajaa ehdotetaan alen-

nettavaksi 45 vuodesta 40 vuoteen. Järjestelmän jatkamisen perusteet sinänsä ovat ole-massa pidemmäksikin ajaksi. Vuoden 2002 aikana tulisi selvittää mahdolliset muutostar-peet muun muassa luopumisikärajan korotta-misen osalta, jos järjestelmää jatketaan kos-kemaan myös vuosia 2003—2006. Päätök-senteon pohjaksi Maatalousyrittäjien eläke-laitoksen tulisi laatia vuosittainen selvitys luopumistukijärjestelmän toteutumisesta ja muutosten vaikutuksista maatalouden raken-nekehitykseen maan eri osissa.

Vuosia 2000—2002 koskeva luopumistu-kijärjestelmä toteutettaisiin kokonaan kansal-lisin varoin. Suomi on toimittanut komissiol-le EU:n maaseudun kehittämisasetuksessa tarkoitetun esityksen koko mannermaan kat-tavasta horisontaalisesta maaseudun kehittä-missuunnitelmasta vuosille 2000—2006. Sii-hen ei sisälly varhaiseläkejärjestelmää.

2.2. Keskeiset ehdotukset

Luopujaa koskevat edellytykset

Luopumistukioikeus olisi vuosina 2000—2002 maatalouden harjoittamisesta pysyvästi luopuvalla 55—64-vuotiaalla maatalousyrittäjällä. Puoliso voisi luopua maata-loudesta jo 50-vuotiaana, mutta tuen maksu alkaisi hänellekin vasta 55 vuoden iässä.

Luopumistuen saaminen edellyttäisi muun muassa, että luopuja on harjoittanut maata-loutta kymmenen viimeistä vuotta ennen luopumista. Enää ei edellytettäisi päätoimista maatalouden harjoittamista, jossa verrataan tulojen ja työajan käytön osalta maatalou-den, liitännäistoimintojen ja tilan ulkopuolisen toimintojen suhdetta toisiinsa. Muutos vastaa yhteisön säädösten muutosta, jonka tavoitteena on tukea maatalouden harjoitta-mista myös osa-aikaisesti.

Uutena ehtona luopumistuen saamiseksi nykyiseen verrattuna olisi, että luopujan tu-lee olla ollut vakuutettuna maata-lousyrittäjien eläkelain nojalla vähintään vii-si viimeistä vuotta ennen luopumista. Tällä lisäehdolla on tarkoitus rajata vähäinen, lä-hinnä harrastusluonteinen maatalouden har-joitaminen luopumistukioikeuden ulkopuo-lelle. Lisäksi luopumistuen maksaminen kyt-kettäisiin muusta ansiotyöstä saatavien an-siotulojen määrään siten, että käytännössä vain hyvin vähäisen ansiotyön jatkaminen olisi luopumisen jälkeen mahdollista.

Luopumistukeen olisivat oikeutettuja vilje-

lijöiden ohella myös porotaloutta harjoittavat poronmistajat, jotka täyttävät muut luopu-mistuen saamisen edellytykset. Porotalouden harjoittaminen luetaan maatalouteen.

Luovutuksensaajaa koskevat edellytykset

Luopuminen vuosina 2000—2002 voisi ta-pahtua vain sukupolvenvaihdos- tai lisämaa-luovutuksella, jossa omistusoikeus siirtyy luovutuksensaajalle. Luopuminen vuok-rasopimuksella, maataloustuotannosta luopu-missitoumuksella tai luovutuksella muihin kuin maataloustarkoituksiin ei oikeuttaisi luopumistukeen.

Sukupolvenvaihdostilanteessa luovutuksen-saajan tulisi olla alle 40-vuotias, mikä vastaa nuorten viljelijöiden aloitustuen ikärajaa. Muutoinkin luovutuksensaajaa koskevat eh-dot vastaisivat pääosin nuorten viljelijöiden aloitustuen ehtoja. Luovutuksensaajalla tulisi olla riittävä ammatillinen pätevyys ja hänen tulisi osoittaa tilan taloudellinen elinkelpoi-suus samoin kuin se, että tila täyttää ympä-ristöä, hygieniää ja eläinten hyvinvointia koskevat vaatimukset. Lisäksi luovutuksen-saajan tulisi sitoutua luopumistuen maksami-sen ajaksi, vähintään kuitenkin viideksi vuo-deksi, viljelemään luopumisen kohteena ole-vaa tilaa. Päätoimista maatalouden harjoitta-mista ei enää vaadittaisi kuten ei vaadita luopujaltakaan. Luopumistuen myöntämisen edellytyksenä olisi kuitenkin se, ettei luovu-tuksensaajalla ole luopumishetkellä arvioitu-na pysyväisluonteisia huomattavia tuloja maatilatalouden ja sen liitännäistoimintojen ulkopuolelta. Enimmäissivutulorajasta ja tu-lojen määrittelystä säädettäisiin tarkemmin asetuksella. Tarkoituksena ei olisi estää tilan toiminnan tukemiseksi tarpeellisten sivuansi-oiden hankkimista.

Lisämaaluvutuksissa luovutuksensaajaa koskeva ikäraja olisi 55 vuotta. Luovutuk-sensaajalla tulisi olla pakollinen maata-lousyrittäjien eläkelain mukainen vakuutus maatilatalouden harjoittajana. Hänen tulisi sitoutua luopumistuen maksamisen ajaksi, vähintään kuitenkin viideksi vuodeksi, vilje-lemään luopumisen kohteena olevaa tilaa. Sitoutumista päätoimiseen maatalouden har-joitamiseen ei häneltäkään vaadittaisi. Luo-pumisen kohteena olevat pellot voisivat siir-tyä myös osissa useampaan lähitilaan lisä-maiksi. Jotta luovutuksella olisi merkitystä vastaanottavan tilan kannattavuuden parane-misen kannalta, edellytettäisiin, että luovu-

tettava ala olisi vähintään kaksi hehtaaria.

Edellä kuvattuja viljelijäluovutuksensaajaa koskevia ehtoja vastaavat ehdot koskisivat porotaloutta harjoittavaa luovutuksensaajaa.

Luopumistuen hakeminen, määrä ja maksaminen

Luopumistuesta tulisi aina hakea ehdollista päätöstä ennen lopullista luopumista. Tämä johtuu maatalousalalla myönnettävää valtiontukea koskevista yhteisön suuntaviivoista, joiden on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2000 alusta lukien. Niiden mukaan tukea ei saa myöntää toimenpiteisiin, jotka on toteutettu ennen tukihakemuksen toimittamista asianomaiselle toimivaltaiselle viranomaiselle.

Luopumistuki muodostuisi kuukausittain maksettavasta perusmäärästä ja täydennysosasta kuten nykyisinkin ja se vastaisi tasoltaan työkyvyttömyyseläkettä, jonka henkilö saisi, jos hän tulisi työkyvyttömäksi luopumishetkellä.

Luopumistukea maksettaisiin edelleenkin luopumisesta vanhuuseläkeikään eli 65 vuoden ikään asti. Koska luopujalta ei edellytetäisi päätoimista maatalouden harjoittamista ennen luopumista, hänen mahdollisuuksiaan jatkaa muuta ansiotoimintaa luopumistukiaikana rajoitettaisiin nykyistä tiukemmin. Luopumistuen maksaminen keskeytyisi, jos luopuja menisi ansiotyöhön, josta saatu ansio ylittäisi 2 368 markkaa kuukaudessa vuoden 1999 indeksin tasoisena. Raja olisi sama kuin työttömyyseläkkeessä. Nykyisin luopumistukiaikaisten ansioiden yläraja määräytyy aikaisemman sivuansiotason mukaan, jonka lisäksi luopuja on voinut hankkia ansiotuloja edellä sanotun markkamäärän verran. Tämänkin muutos koskisi vain uusia luopujia, jotka luopuvat vuonna 2000 tai sen jälkeen.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Valtiontaloudelliset vaikutukset

Luopumistukikustannukset maksettaisiin kokonaan valtion varoista talousarvion momentilta 30.13.47. Tarkoituksena on, että EU:lta vuosittain saatavat indeksointivarat kohdennetaan pääosin luonnonhaittakorvauksen EU-osuuteen, jolloin luonnonhaittakorvauksen kansalliseen osuuteen tarvitaan

vastaavasti vähemmän määrärahoja. Säästyvä määräraha voidaan kohdentaa luopumistukimenojen maksamiseen. Luopumistukea maksettaisiin vuosina 2000—2002 tapahtuvien luopumisten perusteella. Järjestelmän kustannuksia arvioitaessa on oletettu, että järjestelmän piiriin tulisi 700 tilaa vuonna 2000, 800 tilaa vuonna 2001 ja 900 tilaa vuonna 2002. Näistä porotaloustilojen määräksi arvioidaan alle 50 vuotta kohden.

Vuosina 2000—2002 tapahtuvista luopumisista arvioidaan aiheutuvan kustannuksia seuraavasti:

Vuosi	Milj.mk
2000	22
2001	67
2002	117
2003	142
2004	139
2005	133
2006	124
2007 ja sen jälkeen	442
Yhteensä	1 186

Kustannukset on arvioitu vuoden 1999 tasossa käyttäen työntekijäin eläkelain (395/1961) mukaista indeksiä.

Luvut sisältävät ainoastaan järjestelmän jatkamisesta vuosille 2000—2002 aiheutuvat luopumistukea koskevat menot. Järjestelmän jatkamisesta aiheutuu valtiolle lisäksi noin 2—5 miljoonan markan vuotuiset kustannukset tukien hoitokuluista. Vuosina 1995—1999 tapahtuneista luopumisista aiheutuvat kustannukset eivät sisälly edellä olevaan taulukkoon.

Kustannuksia arvioitaessa ei ole otettu kustannuksia vähentävänä tekijänä huomioon sitä, että ilman luopumistukijärjestelmää osa luopujista lopettaisi maatalouden harjoittamisen siirtymällä esimerkiksi yksilölliselle varhaiseläkkeelle tai työkyvyttömyyseläkkeelle. Toisaalta luopumistukijärjestelmästä aiheutuu valtion kustannusten lisäystä myös siten, että luopujat eivät maksa maatalousryhtäjäin eläkelain mukaista vakuutusmaksua luopumisen jälkeen, mutta vanhuuseläkkeessä otetaan eläkettä kartuttavana huomioon myös aika luopumisesta vanhuuseläkeikään. Samoin perhe-eläketurva luopujan jälkeen säilyy täysitehoisena. Edellä mainittujen tekijöiden yhteisvaikutusta arvioitaessa voidaan kuitenkin olettaa, että valtion menoja vähentävien tekijöiden vaiku-

tus on todennäköisesti jonkin verran suurempi.

Vaikutukset yksityiseen yritystoimintaan

Yksittäisen maatalousyrittäjän kannalta luopumistuki antaa saman tasoisen toimeentulon kuin hän saisi eläkkeenä, jos tulisi työkyvyttömäksi luopumishetkellä. Keskimääräinen luopumistuki vuonna 1999 on 3 520 markkaa kuukaudessa. Tuen maksu jatkuu pääsääntöisesti vanhuuseläkeikään saakka. Luopumistuki on henkilökohtainen etuus ja se maksetaan erikseen kullekin tilan luopujalle. Koska noin puolella tiloista molemmat puoliset on vakuutettu maatalousyrittäjinä, on tilakohtainen luopumistuki keskimäärin 5 020 markkaa kuukaudessa.

Ehdotuksen mukaisissa sukupolvenvaihdoksissa tilanpidon jatkajalla olisi yleensä mahdollisuus kohtuullisin ehdoin hankkia maatila omistukseensa, koska luopumistuki turvaisi luovuttajien toimeentulon. Samoin tilan elinkelpoisuuden parantaminen lisämaata hankkimalla olisi luopujien luopumistukimahdollisuuden ansiosta helpompaa. Ehdotettu järjestelmä edistäisi siten maatilojen rakennekehitystä ja taloudellisia toimintaedellytyksiä.

Poistamalla mahdollisuus luopua vuokrauksen perusteella saatetaan vaikeuttaa tilakoon kasvattamista niillä tiloilla, joilla ei ole mahdollisuutta sitoa pääomia lisäpellon hankintaan. Tämän voidaan olettaa koskevan erityisesti nuoria viljelijöitä. On mahdollista, että keskimääräisen tilakoon kasvu hidastuisi, koska valtaosa lisämaaluovutuksista tapahtuu nykyisin vuokrauksella. Tosin vuokrauksen jättäminen luopumistukijärjestelmän ulkopuolelle vaikuttaisi vain iäkkäämpien viljelijöiden vuokraushalukkuuteen, koska heille luopumistuki on varteenotettava vaihtoehto.

Toisaalta taas monet nuoret viljelijät haluavatkin vakiinnuttaa tilanpitonsa omistuspohjaiseksi, koska omistuksen katsotaan luovan varmemman pohjan kehittää maatilaa. Jatkuvuuden turvaamiseksi tämä on erityisen tärkeää sellaisille nuorille viljelijöille, jotka harkitsevat merkittäviä investointeja tulevaisuudessa.

3.2. Ympäristövaikutukset

EY:n säädökset maaseudun kehittämisestä kiinnittävät erityistä huomiota ympäristönäkökohtiin. Luopumistukijärjestelyllä on merkittävä ympäristöllinen vaikutus asutun, elinvoimaisen maaseudun ylläpitäjänä. Sen avulla tilanpito siirtyy nuorille, ammattitaitoisille jatkajille, jotka kehittävät tilaansa. Porotalouden sisällyttäminen luopumistukilainsäädäntöön myötävaikuttaa myös maan pohjoisimpien osien säilymiseen asuttuina.

Maatilan sukupolvenvaihdosten osalta edellytettäisiin, että tila täyttää ympäristöä, hygieniää ja eläinten hyvinvointia koskevat vaatimukset. Porotaloudessa ympäristönäkökohdat otetaan huomioon jo poronhoitolain (848/1990) nojalla.

3.3. Vaikutukset sosiaaliseen ja alueelliseen tasa-arvoon

Ehdotettu järjestelmä kohtelisi luopuvia henkilöitä tasa-arvoisesti. Luopujina sekä miehiä että naisia koskisivat samat edellytykset. Luovutuksensaajina järjestelmällä edistettäisiin naisten ja miesten yhtäläisiä mahdollisuuksia ryhtyä maatalouden harjoittajaksi ja kehittää yritystään. Ehdotuksen mukaan jatkajaksi ryhtyvälle henkilölle asetettaisiin samanlaiset ehdot sukupuolesta riippumatta. Lisäksi olisi mahdollista, että tilan tai lisämaan hankkisivat puoliset yhdessä, vaikka vain toinen heistä täyttäisi luovutuksensaajaa koskevat edellytykset. Käytännössä tämä turvaisi sen puolison asemaa, joka joko päättömästi tai ajoittain käy tilan ulkopuolella töissä. Tilalla tämä puoliso usein on nainen.

Voimassa oleva laki sisältää mahdollisuuden luopua jättämällä pellot viljelemättä. On mahdollista, että tämän vaihtoehdon jättäminen pois luopumistavoista voi vaikeuttaa luopumistuelle siirtymisen mahdollisuuksia erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomessa sellaisilla alueilla, joilla tilanpidolle ei ole jatkajaa eikä pelloilla lisämaakysyntää. Vaihtoehdon poissulkeminen saattaa siten johtaa alueelliseen epätasa-arvoon ja ongelmiin erityisesti maan syrjäisemmissä osissa. Luopumisvaihtoehtojen kaventamisen vaikutusta on kuitenkin vaikea määrällisesti osoittaa ottaen huo-

mioon aluekehitykseen vaikuttavat muut tekijät.

3.4. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Luopumistukijärjestelmän toimeenpanosta vastaisi Maatalousyrittäjien eläkelaitos yhteistyössä maaseutuelinkeinoviranomaisten kanssa kuten nykyisinkin. Uutena lausunnonantajana toimisi Paliskuntain yhdistys poronmistajia koskevista tapauksista.

4. Asian valmistelu

Maa- ja metsätalousministeriön johdolla toiminut epävirallinen työryhmä valmisteli luonnoksen EU-osarahoitteiseksi luopumistukiohjelmaksi vuosille 2000–2006. Valtioneuvosto teki kuitenkin 5 päivänä elokuuta 1999 päätöksen esityksen maaseudun kehittämisasetuksen mukaiseksi mannermaata koskevaksi horisontaaliseksi maaseudun kehittämissuunnitelmaksi siten, ettei siihen sisällynyt varhaiseläketukea. Päätöstä tehdessään valtioneuvosto totesi, että mahdollisuudet luopumistukijärjestelmän toteuttamiseen selvitetään erikseen vuoden 1999 aikana.

Maa- ja metsätalousministeriö asetti sen jälkeen työryhmän selvittämään maa- ja porotalouden luopumistukijärjestelmän toteuttamisvaihtoehdot ja rahoitusmahdollisuudet sekä tekemään tarvittavat ehdotukset. Maatalouden ja porotalouden luopumistukityöryhmä jätti yksimielisen muistionsa maa- ja metsätalousministeriölle 29 päivänä syyskuuta 1999 (MMM 1999:18). Työryhmä selvitti luopumistuen maatalouspoliittisia ja sosiaalipoliittisia tavoitteita ja totesi luopumistukijärjestelmän jatkamisen välttämättömäksi. Työryhmä selvitti vaihtoehtoja, missä muodossa luopumistukijärjestelmää voitaisiin jatkaa siten, että sen kustannukset muodostuisivat alkuperäistä, vuosille 2000–2006 laadittua ohjelmaluonnosta selkeästi pienemmiksi, mutta järjestelmä kuitenkin toteuttaisi sille asetettuja tavoitteita mahdollisimman hyvin. Työryhmä ehdotti, että rahoitusmahdollisuudet huomioon ottaen luopumistukijärjestelmää jatkettaisiin ensi vaiheessa vuosille 2000–2002 siten, että tukeen oi-

keuttaisivat vain sukupolvenvaihdokset ja lisämaaluovutukset. Luopumisen tulisi tapahtua luovuttamalla omistusoikeus.

Talouspoliittinen ministerivaliokunta puolisi 13 päivänä lokakuuta 1999 luopumistukijärjestelmän jatkamista vuosille 2000–2002 työryhmän ehdotuksen pohjalta siten, että luopumistukijärjestelmän jatkamisesta vuosille 2000–2002 aiheutuvat kustannukset rahoitetaan kokonaan kansallisin varoin.

Esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä virkatyönä työryhmän 29 syyskuuta 1999 laatiman esityksen ja talouspoliittisen ministerivaliokunnan lausunnon mukaisesti. Työssä on käytetty hyväksi epävirallisessa työryhmässä, jossa oli mukana myös Ahvenananmaan maakunnan edustaja, laadittua ohjelmaluonnosta. Ohjelmaluonnoksesta neuvoteltiin Saamelaiskäräjien kanssa. Esitystä valmisteltaessa on kuultu valtiovarainministeriötä, sosiaali- ja terveysministeriötä, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliittoa, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbundia, Paliskuntain yhdistystä ja Maatalousyrittäjien eläkelaitosta.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

5.1. Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion talousarvioesitykseen vuodelle 2000 ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Maatalousyrittäjien luopumistuesta annettua lakia on ehdotettu muutettavaksi. myös eduskunnalle juuri annetussa hallituksen esityksessä (HE 123/1999 v.p.). Tämän esityksen käsittelyyn vaikuttavat osaksi ensiksi mainitussa esityksessä ehdotetut muutokset.

5.2. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista

Luopumistukijärjestelmän jatkaminen vuosille 2000–2002 kansallisena järjestelmänä edellyttää, että komissio katsoo järjestelmän täyttävän maatalousalalla myönnettävää valtiontukea koskevien yhteisön suuntaviivojen ehdot.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Pykälän 1 ja 2 momenttia muutettaisiin sen johdosta, että varhaiseläkejärjestelmää jatketaan vuosille 2000—2002 ja se toteutetaan kokonaan kansallisin varoin. Kansallisessa varhaiseläkejärjestelyssä noudatettaisiin kuitenkin yhteisön varhaiseläkejärjestelmän periaatteita, joista säädetään maaseudun kehittämisasetuksessa. Yhteisön valtiontukea koskevista suuntaviivoista tullessaan edellyttämään, että tukijärjestely periaatteiltaan vastaa EY:n maaseudun kehittämisasetuksen mukaista yhteisön tukea, jotta valtiontuki olisi hyväksyttävissä.

Eduskunnalle annetussa hallituksen esityksessä (HE 123/1999 v.p.) on ehdotettu 1 §:ään lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka on tarkoitus tulla voimaan ennen tässä esityksessä ehdotettua muutosta. Sen johdosta muutettavaksi ehdotetaan pykälän 1 ja 2 momenttia eikä koko pykälää.

2 §. Pykälän 1 momenttiin sisältyvää määritelmäluetteloa ehdotetaan muutettavaksi. Maatalousyrittäjää koskevaa määritelmää selkeytettäisiin. Maatilan käsite määriteltäisiin siten, että siinä ei erikseen enää mainitaisi hallintaa. Hallinta kuitenkin edelleen olisi olennainen peruste arvioitaessa sitä, muodostuuko tiloista maatilataloudellinen yksikkö. Toiselle vakiintuneesti vuokrattuja peltoja ei tarvitsisi luovuttaa silloin, kun niiden ei voida katsoa kuuluvan maataloudelliseen yksikköön esimerkiksi sijaintinsa vuoksi. Itselle vuokrattuja peltoja koskeva sopimus luopujan olisi purettava tai siirrettävä toiselle, koska hänen edellytetään lopettavan maatalouden harjoittaminen. Ehdotettu maatilan määritelmä kattaisi myös porotalouden harjoittajien tilat, jotka eivät käsitä peltoa. Tällaiset tilat ovat porotalouslain (161/1990) mukaisia porotaloustiloja tai niihin verrattavia tiloja. Porotaloustilaan verrattava tila voi olla esimerkiksi luontaiselinkeinolain (610/1984) mukainen luontaiselinkeinotila, kolttalain (253/1995) mukainen tila tai asuntotilaan verrattava tila. Porotaloustilaa vastaava määrittely sisältyy myös eduskunnalle annettuun hallituksen esitykseen uudeksi porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaiksi (HE 104/1999 v.p.). - Päätoimisen maatalouden harjoittamista kos-

keva määritelmä poistettaisiin tarpeettomana, koska luopumistuen saamisen edellytyksistä poistuu vaatimus päätoimisesta maatalouden harjoittamisesta kuten jäljempänä 4 §:n kohdalla tarkemmin esitetään. Maatalouden määritelmää muutettaisiin siten, ettei kalastus sisältyisi siihen lainkaan. Määritelmä kattaa myös porotalouden. Maatilatalouden määritelmä lisättäisiin luetteloon. Muilta osin määritelmät säilyisivät ennallaan.

Uuden 2 momentin nojalla maatalousyrittäjän aviopuoliso on rinnastettaisiin luopumistukijärjestelmässä myös avopuoliso, jos hänet on vakuutettu tilalta maatalousyrittäjien eläkelain nojalla.

3 §. Pykälän 3 momentin säännös vuokramiehen oikeudesta luopumistukeen kumouttaisiin. Kuten yleisperusteluissa on todettu, luopuminen ei voisi tapahtua vuokrauksella. Tämän johdosta luopujanakaan ei voisi olla vuokramies.

4 §. Pykälän mukaan luopumistuen saamisen edellytyksenä olisi, että luopuja on harjoittanut maataloutta kymmenen viimeisen vuoden ajan ennen luopumista. Toisin kuin nykyisessä säännöksessä, maatalouden harjoittamisen ei edellytetäisi olleen päätoimista. Käytännössä kuitenkin vähänkin merkittävämät sivuansioitoiminnat tulee lopettaa 7 §:ssä säädettyä, luopumisen jälkeisiä ansiotuloja koskevan rajoituksen johdosta.

Lisäksi edellytettäisiin, että luopujan tulee olla ollut MYEL-vakuutettu vähintään viimeiset viisi vuotta ennen luopumista. MYEL-vakuutus on voinut olla pakollinen tai vapaaehtoinen. Tuen saamista ei estä, jos vakuutus on ollut keskeytettynä työkyvyttömyyden vuoksi. Tällöinkin edellytetään, että maatalouden harjoittaminen on jatkunut myös vakuutuksen keskeytymisen ajan.

7 §. Luopumistuen saaminen edellyttäisi aina pysyvää luopumista kaupallisen maatalouden harjoittamisesta. Kieltoa metsätalouden harjoittamisesta itse työhön osallistuen täsmennettäisiin koskemaan metsätalouden hankintatöitä. Koska luopijat voivat ja yleensä jättävätkin metsämaat itselleen luopumisen yhteydessä, he voisivat ehdotetun muutoksen johdosta jatkaa metsänhoidon kannalta tarpeellisia hoito- ja istutustöitä myös luopumistukiaikana.

Uudessa 2 momentissa ehdotetaan säädet-

täväksi, että myös muut ansiotyöt tulisi luopumisen yhteydessä lopettaa tai ainakin vähentää siinä määrin, että niistä saatava ansio jäisi alle työttömyyseläkejärjestelmässä noudatettavan kuukausikohtaisen markkamäärän, joka vuoden 1999 indeksin tasoisena olisi 2 368 markkaa kuukaudessa. Muutos liittyy 4 §:n muutokseen, jossa ehdotetaan poistettavaksi vaatimus päätoimisesta maatalouden harjoittamisesta luopumista edeltäviltä kymmeneltä vuodelta.

Luopumistukioikeus olisi siten aikaisemmista sivuansioista huolimatta, jos luopumisen yhteydessä myös muu ansiotoiminta lopetetaan tai vähennetään 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Vastaavasti luopumistukiaikana aloitettu tai laajennettu ansiotoiminta, josta saatava ansio ylittää sanotun enimmäismäärän, johtaisi tuen maksun keskeyttämiseen 25 §:n nojalla.

Säännöstä ansiotyön ja siitä saatavien ansioiden käsitteiden osalta sovellettaisiin työttömyyseläkejärjestelmän vastaavien säännösten tapoin. Poikkeuksen muodostaisivat kuitenkin säännöksessä mainitut omaishoito- ja perhehoitopalkkiot, joita ei otettaisi tuloina huomioon.

9 §. Pykälän otsikkoa muutettaisiin siten, että se kattaisi myös porotaloudessa toteutettavat sukupolvenvaihdot.

Pykälän 1 momentissa säädetään maatilan sukupolvenvaihdoksesta, joka tapahtuu luovuttamalla koko tilan peltoala ja tuotantorakennukset nuoremmalle, ammattitaitoiselle tilanpidon jatkajalle.

Luovutuksensaajalle asetettavasta ammattitaitoa koskevasta vaatimuksesta säädettäisiin edelleenkin tarkemmin asetuksella. Tarkoituksena on säätää, että koulutuksen hankkimiselle tarvittaessa voitaisiin antaa kahden vuoden siirtymäaika yhdenmukaisesti nuorten viljelijöiden aloitustukea koskevien ehtojen kanssa.

Luovutuksensaajan yläikärajaa ehdotetaan alennettavaksi nykyisestä 45 vuodesta 40 vuoteen. Uusi ikäraja vastaisi nuorten viljelijöiden aloitustuen ikärajaa.

Vaikka luovutuksensaajalla ei olisi nykyisen kaltaista päätoimisuusvaatimusta, edellytettäisiin kuitenkin, että hän ei saa pysyväisluonteisia, huomattavia tuloja tilan ulkopuolelta. Tarkoituksena ei ole estää tilan toiminnan tukemiseksi tarpeellisten sivuansioiden hankkimista. Asetuksella säädettäisiin tarkemmin sekä tulojen enimmäismäärästä että niiden määrittelystä. Arviointi tulojen

määrästä ja niiden pysyväisluonteisuudesta tehtäisiin luopumishetken tilanteessa, jolloin tukea myönnetään.

Luovutuksensaajan tulisi osoittaa luovutetun tai hänelle muodostuvan tilan taloudellinen elinkelpoisuus. Tilan tulisi täyttää ympäristöä, hygieniää ja eläinten hyvinvointia koskevat vähimmäisvaatimukset. Vaatimus on yhdenmukainen nuorten viljelijöiden tuen ehtojen kanssa. Asetuksella säädettäisiin tarkemmin, miten tilan taloudellinen elinkelpoisuus ja muiden vaatimusten täytyminen osoitetaan. Asetuksella säädettäisiin myös siitä, että edellä mainittujen vaatimusten täyttämiseksi voitaisiin tarvittaessa antaa enintään kahden vuoden siirtymäaika.

Luovutuksensaajan tulisi sitoutua viljelemään tilaa ja asumaan tilalla tai sellaisella etäisyydellä siitä, että tila tulee asianmukaisesti hoidetuksi. Asumisvaatimuksen osalta säännös on yhdenmukainen maaseutuelinkeinojen rahoituslaissa (329/1999) säädettyjen rakennetuen ja luonnonhaittakorvausten saamista koskevien edellytysten kanssa.

Pykälän 2 momentissa säädetään nykyisin tilanteesta, jossa sukupolvenvaihdos on mahdollinen ilman laajentamisvelvoitetta. Koska laajentamisvelvoite poistetaan säännöksistä, poikkeussäännöskäin käy tarpeettomaksi. Sen sijaan momenttiin otettaisiin säännös tilanteesta, jossa luopujana on porotaloutta harjoittanut henkilö, jolla ei ole peltotilaa, vaan porotaloustila tai siihen verrattava tila. Porotalouden harjoittaja voisi tehdä sukupolvenvaihdon luovuttamalla porot sekä yrityksen tuotantorakennukset ja -rakennelmat porotalouden harjoittajaksi ryhtyvälle jatkajalle. Kysymykseen tulisivat porotalouden harjoittamisen kannalta tarpeelliset rakennukset. Jäljempänä 16 a §:ssä säädettäisiin, että luopumisen tulee lähtökohtaisesti koskea kaikkia luopujan ja hänen puolisonsa omistamia poroja. Luovutuksensaajan tulee sitoutua harjoittamaan porotaloutta niin kauan kuin tukea maksetaan, vähintään kuitenkin viisi vuotta. Erillistä asumisvaatimusta ei olisi, koska jo poronhoitolain 4 §:n mukaan poroja saavat omistaa vain poronhoitoalueella pysyvästi asuvat Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kansalaiset.

Muutoin porotaloutta harjoittavaa luovutuksensaajaa koskisivat samat vaatimukset kuin peltotilan luovutuksensaajaakin eli ammattitaitovaatimus, ikäraja ja sivuansioiden enimmäisraja. Tilan elinkelpoisuusvaatimusta vastaisi porokarjalle asetettava vähim-

mäiskokovaatimus.

10 §. Pykälän otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että se kattaisi paitsi pellon luovutuksen lisämaaksi, myös porojen luovuttamisen lisäporoiksi.

Pykälän 1 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että luovutus lisämaaksi voi tapahtua osina tai kokonaan eli pellot voidaan luovuttaa myös osina useammalle viljelijälle lisämaaksi. Luovutettava vähimmäisala olisi kaksi peltotehtäaria. Lisämaaluvutuksensaajan ikäraja olisi nykyinen eli hänen tulisi olla alle 55-vuotias. Luovutuksensaajalla tulisi olla pakollinen MYEL-vakuutus maatalouden harjoittajana. Hänen tulisi sitoutua jatkamaan tilan viljelyä niin kauan kuin luopumistukea maksetaan, vähintään kuitenkin viisi vuotta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa luopumisen kohteena on porotaloustila tai siihen verrattava tila. Tällöin porot voitaisiin luovuttaa porotaloutta ennestään harjoittavalle, pakollisessa MYEL-vakuutuksessa poronomistajana olevalle henkilölle lisäporoiksi. Luovutuksensaajaa koskisi sama ikäraja kuin peltotilan luovutuksensaajaakin. Jotta toimenpiteellä olisi merkitystä porotalouden kannattavuuden parantamiseksi, porokarjan luovutus osina eri luovutuksensaajille ei olisi mahdollista. Samasta syystä edellytettäisiin, että lisäporoiksi luovutettavan määrän tulisi olla vähintään 20 poroa. Luovutuksensaajan tulisi sitoutua harjoittamaan porotaloutta niin kauan, kuin luopumistukea maksetaan, vähintään kuitenkin viisi vuotta.

Pykälän 3 momentin mukaan asetuksella säädettäisiin tarkemmin 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista edellytyksistä.

11 ja 12 §. Lain 11 ja 12 § ehdotetaan kumottavaksi, koska peltojen luovutus muuhun kuin maataloustarkoituksiin tai pellon poistaminen tuotannosta sitoumuksella ei enää oikeuttaisi luopumistukeen luopumisvuosina 2000–2002.

13 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että peltomaan luovutus voisi tapahtua myös kahdelle luovutuksensaajalle ja heidän puolisoilleen yhdessä. Nykyisin luovutuksensaajia on voinut olla vain kaksi, joka on johtanut siihen, että esimerkiksi veljesten ollessa luovutuksensaajina he eivät ole voineet hankkia tilaa yhdessä puolisoidensa kanssa.

14 §. Pykälässä säädetään, miten luovutus voi tapahtua. Pykälän 1 momentissa säädetyihin pellon luovutustapoihin lisättäisiin

selvyyden vuoksi myös vaihto muuhun kuin maa- ja metsätalousmaahan. Vuokraus luovutustapana on poistettu, kuten yleisperusteissa on esitetty.

Pykälän 2 momenttiin sisältyvä mahdollisuus luopumistukeen etuostotilanteissa kumottaisiin, koska sillä ei ole ollut käytännön merkitystä. Tilanteita, joissa luopumistukilaissa tarkoitettu luovutus olisi estynyt kunnan käyttäessä etuosto-oikeuttaan, ei ole ollut luopumistukijärjestelmän aikana. Myös säännös vuokramiehen luopumistavasta tulee tarpeettomaksi 3 §:n 3 momentin kumoamisen johdosta. Momenttiin otettaisiin sen sijaan säännökset porojen luovuttamisesta.

15 §. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin vastaamaan ehdotettuja luopumistapoja.

16 a §. Uudessa 16 a §:ssä säädettäisiin siitä, että porotalouden harjoittajan luopuessa luopumisen tulee lähtökohtaisesti käsittää tilan koko porokarja eli luopujan ja hänen puolisonsa omistamat porot. Koska kaupallisen maatalouden harjoittamisesta on luovuttava, voitaisiin kuitenkin sallia muutaman poron jättäminen itselle siten, kuin asetuksella tarkemmin säädettäisiin. Tällöin suvun poromerkki ja oikeus paliskunnan jäsenyyteen säilyy, mikä on olennainen osa poronhoitoalueen kulttuuria.

17 §. Pykälän 1 momentin sanamuotoa luopumistuen määräytymisen perusteista muutettaisiin sen johdosta, että luopumistukioikeus ehdotetaan ulotettavaksi koskemaan myös porotalouden harjoittajia. Pykälän 2 momenttiin sisältyvä mahdollisuus kotieläinkorvauksen maksamiseen poistettaisiin tarpeettomana.

18 §. Pykälän 3 momentti sisältää viittaus-säännöksen tarkistuksen, joka johtuu työntekijäin eläkelain muuttamisesta.

19 §. Pykälän 1 momentissa säädetään luopumistuen täydennysosan määräytymisestä. Se lasketaan pääsääntöisesti samoin kuin kansaneläkkeen työkyvyttömyyseläke. Koska 2 §:n 2 momentin nojalla luopumistukioikeuden piiriin tulisivat myös siinä tarkoitettavat avopuolisot, ehdotetaan, että sanotun säännöksen mukaisessa tapauksessa avopuolisoiden täydennysosa määräytyisi aviopuolisoiden täydennysosan tavoin, kuten määräytyy eläke kansaneläkejärjestelmässäkin. Muutoin täydennysosan laskenta säilyisi nykyisellään eli se olisi edelleenkin jossain määrin kaavamainen verrattuna kansaneläkkeen määräytymiseen.

20–21 §. Lain 20 ja 21 § muutettaisiin

sen johdosta, että luopumistukea olisi aina haettava ennen lopullista luopumista eli ennen luovutuskirjan allekirjoitusta. Hakemus perustuisi luovutuskirjan luonnokseen tai esisopimukseen. Eläkelaitos voisi antaa hakemukseen lopullisen ratkaisun, jos lopullinen luovutusasiakirja toimitetaan eläkelaitoksen hakemuksen vireellä ollessa. Hakemus on mahdollista muuttaa lopulliseksi. Kuten yleisperusteluissa on todettu, muutos perustuu yhteisön valtiontukea koskeviin suunta-
viivoihin, joiden on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2000 alusta lukien.

22 §. Pykälän 1 momentissa säädetään, mistä alkaen luopumistukea maksetaan. Lähtökohtana on 15 §:ssä säädetty luopumisasajankohta. Luopumistukea ei kuitenkaan maksettaisi luopujalle ennen kuin hän on täyttänyt 55 vuotta, hän on lakannut harjoittamasta kaupallista maataloutta ja lopettanut metsätalouden hankintatyöt, lopettanut tai vähentänyt muun ansiotyönsä alle 7 §:n 2 momentissa säädetyn rajan ja hänelle mahdollisesti maksettava kuntoutustuki, aikaisemmalta nimeltään määräaikainen työkyvyttömyyseläke, on päättynyt. Lisäksi edellytetään, että peltomaan hallinta ja porotalouden harjoittajan osalta porojen omistusoikeus on siirtynyt luovutuksensaajalle. Sukupolvenvaihdostapauksissa myös tuotantorakennusten ja -rakennelmien hallinnan tulee olla siirtynyt. Lopuksi edellytettäisiin, että luovutuksensaaja on ryhtynyt täyttämään jatkamis-
sitoumustaan. Pykälän 2 momentin säännös takautuvan maksun enimmäismäärästä poistettaisiin 20 §:n muuttamisen johdosta.

23 §. Pykälään, jossa säädetään täydennysosan lakkauttavista eläkkeistä, lisättäisiin vanhuuseläke. Vaikka itse luopumistuki aina päättyykin 65 vuoden iässä, voi luopuja olla oikeutettu vanhuuseläkkeeseen tätä alhaisemmasta eläkeiästä esimerkiksi virkasuhteensa perusteella. Tällöin ei ole perusteltua jatkaa luopumistuen täydennysosan maksamista.

25 §. Pykälän 1 momentin mukaan luopumistuen maksaminen kytkettäisiin enimmäisansiotuloihin nykyisin tavoin, mutta rajamäärää ehdotetaan tiukennettavaksi. Luopumistukea ei maksettaisi sellaiselta kuukaudelta, jonka aikana tuensaaja on ansiotyössä ansaiten vähintään työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun markkamäärän kaksinkertaisena. Vuoden 1999 indeksin tasoisena tämä olisi 2 368

markkaa kuukaudessa. Tältä osin viitataan 7 §:n 2 momentin perusteluihin.

28 ja 29 §. Pykälän 28 ja 29 §:n 1 momenttiin sisältyvät viittaussäännökset tarkistettaisiin vastaamaan muuttuneita säännöksiä. Jos luovutuksensaajan tilalla sitoumusajana tulee ajankohtaiseksi luopumistukilainsäädännön mukainen luopuminen, tämä seikka voitaisiin ottaa huomioon perittävää pääoma-arvoa kohtuullistettaessa 29 §:n nojalla. Sanotussa tapauksessa sitoumuksen alaiset pelot säilyvät sitoumuksen velvoitteiden piirissä, vaikkakin sitoumuksen täyttäjä vaihtuu.

30 §. Luopumistuki lakkautettaisiin, jos luopuja ryhtyy harjoittamaan maataloutta tai metsätaloutta vastoin 7 §:n 1 momenttia. Kuten edellä on todettu, maatalouteen luetta-
aan myös porotalous.

34 §. Pykälän 1 momentissa todettuihin, lain täytäntöönpanosta huolehtiviin toimieliiniin lisättäisiin Paliskuntain yhdistys. Sen lausunto luopumistukihakemuksesta olisi tarpeen, kun luopujana on porotalouden harjoittaja. Samalla korjattaisiin viittaus maaseutuelinkeinopiireihin vastaamaan niiden nykyistä nimeä työvoima- ja elinkeinokeskus.

35 §. Pykälän 2 ja 3 momentteihin tehtäisiin 34 §:n 1 momentista aiheutuvat muutokset.

36 §. Pykälän 1 momenttiin sisältyvä viittaus maaseutuelinkeinopiireihin muutettaisiin viittaukseksi työvoima- ja elinkeinokeskuksiin.

37 §. Pykälän 3 momenttiin tehtäisiin 34 §:n 1 momentin muutosta vastaavat muutokset.

40 §. Pykälän 2 momentin viittaus valvontaan sovellettavasta laista muutettaisiin, kun luopumistukijärjestelmä jatkossa olisi kokonaan kansallisesti rahoitettava järjestelmä. Uudessa 5 momentissa säädetäisiin tietojenannosta maa- ja metsätalousministeriölle, mikä on tarpeen voimassa olevan metsitystukijärjestelmän valvontaa varten.

Voimaantulo. Lain voimaantulosta säädetäisiin asetuksella. Ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Lakia sovellettaisiin, jos luopuminen tapahtuu 1 päivänä tammikuuta 2000 tai sen jälkeen, viimeistään kuitenkin 31 päivänä joulukuuta 2002. Jos luopuminen on tapah-

tunut vuosina 1995—1999, sovellettaisiin lakia sellaisena kuin se oli ehdotetun lain voimaantullessa. Kuitenkin lain 1 §:ää, 18 §:n 3 momenttia ja 40 §:n 5 momenttia sovellettaisiin myös tapauksiin, joissa luopuminen on tapahtunut vuosina 1995—1999. Sanotuilla säännöksillä ei puututtaisi luopujien tai luovutuksensaajien asemaan. Voimaantulosaännöksestä seuraisi, että vuosina 1995—1999 tapahtuneissa luopumisissa luopujan ja luovutuksensaajan asema säilyisi entisellään. Heidän sitoumuksensa, velvoitteensa ja oikeutensa sekä sitoumusten rikkomisesta aiheutuvat seuraamukset säilyisivät sellaisina kuin ne olivat ehdotetun lain voimaan tullessa voimassa olevassa laissa.

2. Voimaantulo

Lain on tarkoitus tulla voimaan asetuskäskyllä ajankohtana sen jälkeen, kun komissio on hyväksynyt ehdotetun luopumistukijärjestelmän.

3. Säättämisjärjestys

Esitys ei sisällä ehdotuksia, joilla puututtaisiin jo myönnettyjen etuuksien osalta luopumistuen saajan tai luovutuksensaajan asemaan.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan maatalousyrittäjien luopumistuesta 16 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain (1293/1994) 3 §:n 3 momentti sekä 11 ja 12 §,

muutetaan 1 §:n 1 ja 2 momentti, 2, 4 ja 7 §, 9 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 10 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 13—15 ja 17 §, 18 §:n 3 momentti, 19 §:n 1 momentti, 20 §:n 1 momentti, 21 §:n 1 ja 2 momentti, 22 ja 23 §, 25 §:n 1 momentti, 28 §, 29 §:n 1 momentti, 30 §:n 1 momentti, 34 §, 35 §:n 2 ja 3 momentti, 36 §:n 1 momentti, 37 §:n 3 momentti ja 40 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 2 § laissa 68/1996, 4 § osaksi edellä mainitussa laissa, 13 § osaksi laissa 342/1999, 19 §:n 1 momentti laissa 1498/1995 ja 40 §:n 2 momentti mainitussa laissa 342/1999, sekä

lisätään lakiin uusi 16 a § ja 40 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 342/1999, uusi 5 momentti seuraavasti:

1 §

Tässä laissa säädetään maatalouden varhaiseläkkeestä, joka

1) luopumisen tapahtuessa vuosina 1995–1999 perustuu yhteisön osarahoittamaan järjestelmään, josta säädetään maatalouden varhaiseläketukea koskevasta yhteisön järjestelmästä annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2079/92; ja

2) luopumisen tapahtuessa vuosina 2000–2002 perustuu kansalliseen järjestelmään, joka periaatteiltaan vastaa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1257/1999 Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) tuesta maaseudun kehittämiseen tarkoitettua maatalouden varhaiseläkejärjestelmää.

Tämän lain nojalla myönnetään maatalouden rakenteen parantamiseksi luopumistukea maatalousyrittäjille, jotka pysyvästi luopuvat maatalouden harjoittamisesta tässä laissa säädetyllä tavalla.

2 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *maatalousyrittäjällä* henkilöä, joka omaan tai yhteiseen lukuun itse työhön osallistuen harjoittaa maataloutta;

2) *maatilalla* yhden tai useamman peltoa käsittävän tilan tai tilanosan muodostamaa maatilatalouden harjoittamiseen tarkoitettua yksikköä; harjoitettaessa porotaloutta maatilaksi katsotaan myös porotalouslaissa

(161/1990) tarkoitettu porotaloustila tai siihen verrattava muu tila;

3) *maataloudella* luonnon jatkuvaan tuotokkyyn perustuvaa toimintaa, metsätaloutta ja kalastusta lukuun ottamatta, siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään;

4) *maatilataloudella* maataloutta ja metsätaloutta;

5) eläkelaitoksella maatalousyrittäjien eläkelaisissa (467/1969) tarkoitettua maatalousyrittäjien eläkelaitosta; ja

6) *kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisella* maaseutuelinkeinojen hallinnosta kunnissa annetun lain (1558/1991) 3 §:ssä tarkoitettua toimielintä, viranhaltijaa tai luottamushenkilöä.

Mitä tässä laissa säädetään maatalousyrittäjän aviopuolisosta, sovelletaan myös henkilöön, jonka kanssa maatalousyrittäjä jatkuvasti elää avioliittoa solmimatta yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa ja joka on vakuutettu maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n 2 momentin 5 kohdan nojalla.

4 §

Luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että luopuja on luopumista edeltävän kymmenen vuoden ajan harjoittanut omaan tai yhteiseen lukuun maataloutta. Lisäksi edellytetään, että luopuja on ollut vähintään viiden vuoden ajan välittömästi ennen luopumista vakuutettu maatalousyrittäjien eläkelain nojalla maatalousyrittäjänä. Tällöin vakuutuksen voimassaoloaikaan rinnastetaan aika, jona vakuutus on ollut keskeytettynä maatalousyrittäjän työkyvyttömyyden vuoksi.

Asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin 1 momentissa tarkoitetuista edellytyksistä.

7 §

Luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että luopuja luopumisen tapahduttua pysyvästi lopettaa kaupallisen maatalouden harjoittamisen. Niin ikään luopumistuen saamisen edellytyksenä on, ettei luopuja luopumisen tapahduttua tee metsätalouden hankintatyötä.

Luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että luopuja lopettaa myös muut kuin 1 momentissa tarkoitettut ansiotyöt tai että hänen ansiotulonsa näistä muista töistä voidaan arvioida kuukaudessa pienemmiksi kuin työntekijäin eläkelain (395/1961) 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu määrä kak-

sinkertaisena. Tällöin tulona ei kuitenkaan pidetä sosiaalihuoltolaissa (710/1982) tarkoitettua omaishoidon tukea eikä perhehoitajalaissa (312/1992) tarkoitettua palkkiota. Edellä 5 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa nuoremman aviopuolison tulee lopettaa tai vähentää ansiotyötään viimeistään silloin, kun hän täyttää 55 vuotta.

Sukupolvenvaihdosluovutus

9 §

Luopuminen maatalouden harjoittamisesta voi tapahtua sukupolvenvaihdosluovutuksella siten, että luopuja luovuttaa maatilan pelto- ja tuotantorakennukset maatalouden harjoittamista varten tilanpitoa jatkavalle luovutuksensaajalle,

1) jolla on riittävä ammatillinen pätevyys maatalouden harjoittamiseen;

2) joka ei ole täyttänyt 40 vuotta;

3) jonka pysyväisluonteiset tulot muusta kuin maatilataloudesta ja tilalta käsin harjoitetusta maatilatalouden liittännäistoiminnasta luopumishetkellä arvioituina eivät ylitä asetuksessa säädettyä enimmäismäärää;

4) joka osoittaa, että luopumisen kohteena oleva maatila tai hänelle muodostuva maatila on taloudellisesti elinkelpoinen;

5) jolle muodostuvan maatilan voidaan katsoa täyttävän ympäristöä, hygieniää ja eläinten hyvinvointia koskevat vähimmäisvaatimukset; ja

6) joka sitoutuu viljelemään maatilaa ja asumaan tilalla tai sellaisella etäisyydellä siitä, että tila tulee asianmukaisesti hoidetuksi huomioon ottaen muun muassa eläinsuojelulain (247/1996) säännökset, niin kauan kuin luopujalle maksetaan luopumistukea, vähintään kuitenkin viiden vuoden ajan.

Kun luopujan tila on porotaloustila tai siihen verrattava tila, luopuminen voi tapahtua luovuttamalla porot, luovutuksensaajalle tarpeelliset tuotantorakennukset ja -rakennelmat 1 momentin 1—3 kohdassa säädetty edellytykset täyttävälle, porotalouden harjoittajaksi ryhtyvälle luovutuksensaajalle, jolle luovutuksen seurauksena muodostuu asetuksella säädetty vähimmäiskokovaatimuksen täyttävä porokarja. Tällöin luovutuksensaajan tulee sitoutua harjoittamaan porotaloutta niin kauan kuin luopujalle maksetaan luopumistukea, vähintään kuitenkin viiden vuoden ajan.

Asetuksella säädetään tarkemmin 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista edellytyksistä sekä

määräajasta, jossa 1 momentin 1, 4 ja 5 kohdassa säädettyjen edellytysten on viimeistään täyttyttävä. Jos sanotut edellytykset eivät täyty luopumishetkellä, luovutuksensaajan on annettava sitoumus niiden täyttämistä säädettyssä määräajassa.

Luovutus maatalousyrittäjälle

10 §

Luopuminen maatalouden harjoittamisesta voi tapahtua siten, että luopuja luovuttaa maatilän peltomaan osina tai kokonaan lisämaaksi maatalouden harjoittamista varten yhdelle tai useammalle luovutuksensaajalle,

1) joka luopumisen tapahtuessa harjoittaa maataloutta maatilalla, johon luopujan pelto tulee lisämaaksi;

2) joka on ottanut maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n säännösten mukaisesti sanotussa laissa säädettyä vähimmäiseläketurvaa koskevan vakuutuksen maatilatalouden harjoittajana;

3) joka ei ole täyttänyt 55 vuotta;

4) jonka maatilän peltoala luovutuksen johdosta kasvaa vähintään kahdella hehtaarilla; ja

5) joka sitoutuu viljelemään tilaa niin kauan kuin luopujalle maksetaan luopumistukea, vähintään kuitenkin viiden vuoden ajan.

Kun luopujan tila on porotaloustila tai siihen verrattava tila, luopuminen voi tapahtua luovuttamalla porot porotaloutta ennestään harjoittavalle poronomistajalle, joka on ottanut 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun vakuutuksen poronomistajana ja joka täyttää 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun ikäedellytyksen. Luovutuksensaajan yrityksen tulee luovutuksen johdosta kasvaa vähintään 20 porolla. Luovutuksensaajan on sitouduttava harjoittamaan porotaloutta niin kauan kuin luopujalle maksetaan luopumistukea, vähintään kuitenkin viiden vuoden ajan.

Asetuksella säädetään tarkemmin 1 ja 2 momenteissa tarkoitetuista edellytyksistä.

13 §

Edellä 9 §:n 1 momentissa ja 10 §:n 1 momentissa tarkoitettu luovutus voi tapahtua myös kahdelle luovutuksensaajalle ja heidän aviopuolisoilleen yhdessä. Tällöin molempien, ja jos kyse on aviopuolisoista, ainakin toisen on täytettävä luovutuksensaajalle säädetyt edellytykset.

14 §

Kun luopujana on maatilän omistaja tai omistajan aviopuoliso, pellon ja tuotantorakennusten luovutus voi tapahtua kaupalla, lahjalla tai vaihdolla muuhun kuin maa- ja metsätalousmaahan. Kun luopujana on 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu henkilö, luovutuksena pidetään myös lesken ja perillisten välistä ositusta ja perinnönjakoa.

Kun luopujan tila on porotaloustila tai siihen verrattava tila, 9 §:n 2 momentissa ja 10 §:n 2 momentissa tarkoitettu porojen ja tuotantorakennusten sekä -rakennelmien luovutus voi tapahtua kaupalla tai lahjalla.

15 §

Tässä laissa tarkoitettun luopumisen katsotaan tapahtuneen, kun luovutuskirja on allekirjoitettu.

16 a §

Jos luopujana on porotalouden harjoittaja, luopumisen tulee koskea kaikkia luopujan ja hänen aviopuolisonsa omistamia poroja. Kaupallisen porotalouden harjoittamisen päättyessä luopujalle ja hänen puolisolleen voi kuitenkin tarvittaessa jäädä omaan käyttöön vähäinen määrä poroja. Omaan käyttöön jäävien porojen enimmäismäärästä säädetään asetuksella.

17 §

Luopumistuen määrä perustuu maatalousyrittäjälle maatalousyrittäjien eläkelain nojalla vahvistettuun työtuloon.

Luopumistuki muodostuu perusmäärästä ja täydennysosasta.

18 §

Perusmäärään sovelletaan, mitä työntekijäin eläkelain 7 g, 8 ja 8 a §:ssä säädetään. Perusmäärä tarkistetaan yleisten palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten mukaan siten kuin työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään.

19 §

Luopumistuen täydennysosa on yhtä suuri kuin se kansaneläke, joka luopujalle olisi myönnetty, jos hänellä luopumistuen alkaes-

sa olisi ollut oikeus työkyvyttömyyseläkkeen myönnettyyn kansaneläkkeeseen. Täydennysosaa laskettaessa ei kuitenkaan sovelleta, mitä kansaneläkelain 25 b §:ssä ja 28 §:n 1 momentissa säädetään. Täydennysosaa laskettaessa sovelletaan, mitä kansaneläkelaisissa on säädetty eläkkeen määräytymisestä puolisoille myös silloin, kun kysymys on tämän lain 2 §:n 2 momentissa tarkoitetuista henkilöistä. Täydennysosaa määrättäessä sovelletaan kansaneläkelain 26 §:n 5 momenttia sellaisena kuin se oli voimassa kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain (547/1993) tullessa voimaan. Sen jälkeen kun luopumistuki on myönnetty, täydennysosan määrää tarkistetaan vain sanotun lain 32 a §:n 3 momentissa tarkoitettujen perhesuhteiden muutosten johdosta.

20 §

Luopumistukea on haettava ennen 15 §:ssä tarkoitettua luopumista.

21 §

Hakijan on liitettävä hakemukseen osapuolten allekirjoittama luovutuskirjan luonnos tai esisopimus ehdollista päätöstä varten.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu ehdollinen päätös raukeaa, jos luonnosta tai esisopimusta vastaavaa lopullista luovutuskirjaa tai niiden jäljennöstä ei ole toimitettu eläkelaitokselle kuuden kuukauden kuluessa ehdollisen päätöksen antamisesta.

22 §

Luopumistukea suoritetaan viimeisestä 15 §:ssä tarkoitettua luopumisajankohdasta, ei kuitenkaan ennen, kuin

- 1) luopuja on täyttänyt 55 vuotta;
- 2) luopuja on lopettanut kaupallisen maatalouden harjoittamisen ja metsätalouden hankintatyöt 7 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla;
- 3) luopuja on lopettanut tai vähentänyt muita ansiotöitään siinä määrin, että hänen ansionsa näistä töistä voidaan arvioida jäävän alle 7 §:n 2 momentissa säädetyn määrän;
- 4) kuntoutustuen maksaminen on päättynyt siinä tapauksessa, että luopujalla on luopu-

misen tapahtuessa ollut oikeus kuntoutustukeen;

5) luopumisen kohteena olevan tilan pelto- maan hallinta ja luovutettujen porojen omistusoikeus sekä 9 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa myös tuotantorakennusten ja -rakennelmien hallinta on siirtynyt luovutuksensaajalle; ja

6) luovutuksensaaja on ryhtynyt täyttämään 9 §:n 1 momentin 6 kohdassa, 9 §:n 2 momentissa, 10 §:n 1 momentin 5 kohdassa tai 10 §:n 2 momentissa tarkoitettua sitoumustaan.

Luopumistukea ei makseta vajaalta kalenterikuukaudelta.

23 §

Jos luopumistuen saajalle myönnetään kansaneläkelain tai työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien, säännösten tai määräysten mukainen täysi työkyvyttömyyseläke, yksilöllinen varhaiseläke, työtömyyseläke, vanhuuseläke tai varhennettu vanhuuseläke, luopumistuen täydennysosa lakautetaan. Mikäli luopumistuen saajalle myönnetty edellä tarkoitettu eläke lakkaa, täydennysosan maksaminen aloitetaan uudeleen eläkkeen lakkaamista seuraavan kuukauden alusta.

25 §

Luopumistukea ei makseta kalenterikuukaudelta, jonka aikana luopumistuen saaja on ansiotyössä ansaiten vähintään työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua määrän kaksinkertaisena kuukaudessa. Tällöin ei tulona oteta huomioon 7 §:n 2 momentissa tarkoitettua tuloa, jota ei lueta ansiotyöstä saaduksi tuloksi luopumistukea myönnettäessään.

28 §

Luovutuksensaajalla on oikeus keskeyttää 9 §:n 1 momentin 6 kohdassa, 9 §:n 2 momentissa, 10 §:n 1 momentin 5 kohdassa ja 10 §:n 2 momentissa tarkoitettua sitoumuksensa täyttäminen asevelvollisuutensa suorittamisen, maatalaloudellisten tai maatalaloutta tukevien ammattiopintojensa taikka muun hyväksyttävän syyn vuoksi. Tällaisen esteen kestäessä vuotta pitemmän ajan eläkelaitoksen on pidennettävä sitoumusai-

kaa vastaavalla ajalla, jollei luovutuksensaaja osoita, että hän itse, hänen aviopuolisonsa tai toinen luovutuksensaaja täyttää sitoumuksen velvoitteet.

29 §

Jollei 9 tai 10 §:ssä tarkoitettu luovutuksensaaja täytä sitoumustaan, eikä tämä johdu 28 §:ssä tarkoitettua hyväksyttävästä syystä, on eläkelaitoksen veloitettava hänet korvaamaan eläkelaitokselle luopumistuen pääomiarvo, joka määrätään sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön vahvistamien perusteiden mukaan.

30 §

Luopumistuki lakkautetaan, jos luopuja ryhtyy harjoittamaan maataloutta tai metsätaloutta vastoin 7 §:n 1 momentissa säädettyä kieltä.

34 §

Tämän lain täytäntöönpanosta huolehtivat kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset, työvoima- ja elinkeinokeskukset, maa- ja metsätalousministeriö, Paliskuntain yhdistys sekä eläkelaitos.

Tämän lain mukaan työvoima- ja elinkeinokeskuksille kuuluvien tehtävien hoitamisesta Ahvenanmaan maakunnassa säädetään asetuksella.

35 §

Jos eläkelaitos katsoo, että kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen lausunto on selvästi tulkinnanvarainen, eläkelaitos voi lisäksi pyytää hakemuksesta työvoima- ja elinkeinokeskuksen lausunnon. Jos luopujana on porotalouden harjoittaja, eläkelaitos voi pyytää hakemuksesta myös Paliskuntain yhdistyksen lausunnon.

Eläkelaitos ratkaisee luopumistukea koskevan hakemuksen saatuaan kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen ja, 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa, työvoima- ja elinkeinokeskuksen ja Paliskuntain yhdistyksen lausunnon asiassa.

36 §

Kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten, työvoima- ja elinkeinokeskusten sekä maa- ja metsätalousministeriön asiana on eläkelaitoksen ohella valvoa, että luopumistuen saaja ei harjoita maataloutta ja että luopuja sekä luovutuksensaaja noudattavat tässä laissa tarkoitettuja sitoumuksia.

37 §

Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen, työvoima- ja elinkeinokeskuksen tai Paliskuntain yhdistyksen tämän lain nojalla antamaan lausuntoon ei saa hakea muutosta valittamalla.

40 §

Jollei tässä laissa muuta säädetä, luopumistuen valvontaan sovelletaan maaseutuelinkeinon tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavaa menettelyä annetun lain (1336/1992) säännöksiä soveltuvin osin.

Eläkelaitoksella on velvollisuus antaa maa- ja metsätalousministeriölle tarvittavat tiedot tämän lain mukaisten etuuksien saajista jäsittömuksen antajista maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetussa laissa (1303/1994) tarkoitettun pellon metsittämisjärjestelmän valvontaa varten.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Tätä lakia sovelletaan, jos luopuminen tapahtuu 1 päivänä tammikuuta 2000 tai sen jälkeen, kuitenkin viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2002.

Luopumisiin, jotka ovat tapahtuneet 1 päivänä tammikuuta 1995 tai sen jälkeen, kuitenkin viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1999, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, kuitenkin

niin, että tämän lain 1 §:ää, 18 §:n 3 momenttia ja 40 §:n 5 momenttia sovelletaan myös sanottuna aikana tapahtuneisiin luopumisiin.

Helsingissä 29 päivänä lokakuuta 1999

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Maa- ja metsätalousministeri *Kalevi Hemilä*

Laki

maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan maatalousyrittäjien luopumistuesta 16 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain (1293/1994) 3 §:n 3 momentti sekä 11 ja 12 §,

muutetaan 1 §:n 1 ja 2 momentti, 2, 4 ja 7 §, 9 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 10 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 13—15 ja 17 §, 18 §:n 3 momentti, 19 §:n 1 momentti, 20 §:n 1 momentti, 21 §:n 1 ja 2 momentti, 22 ja 23 §, 25 §:n 1 momentti, 28 §, 29 §:n 1 momentti, 30 §:n 1 momentti, 34 §, 35 §:n 2 ja 3 momentti, 36 §:n 1 momentti, 37 §:n 3 momentti ja 40 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 2 § laissa 68/1996, 4 § osaksi edellä mainitussa laissa, 13 § osaksi laissa 342/1999, 19 §:n 1 momentti laissa 1498/1995 ja 40 §:n 2 momentti mainitussa laissa 342/1999, sekä

lisätään lakiin uusi 16 a § ja 40 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 342/1999, uusi 5 momentti seuraavasti:

Muutettava laki

1 §

Tässä laissa säädetään maatalouden varhaiseläkettä koskevasta yhteisön järjestelmästä annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) n:o 2079/92 tarkoitetusta maatalouden varhaiseläkejärjestelmästä ja sen toimeenpanosta.

Tämän lain nojalla myönnetään maatalouden rakenteen parantamiseksi luopumistukea maatalousyrittäjille, jotka *tämän lain voimaantulon jälkeen mutta ennen vuotta 2000* pysyvästi luopuvat maatalouden harjoittamisesta tässä laissa säädetyllä tavalla.

2 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *maatalousyrittäjällä* maatilatalouden harjoittajaa, joka omaan tai yhteiseen lukuun itse työhön osallistuen harjoittaa maataloutta;

2) *maatilalla* yhden tai useamman peltoa käsittävän tilan tai tilanosan muodostamaa maatilatalouden harjoittamiseen tarkoitettua

Ehdotus

1 §

Tässä laissa säädetään maatalouden *varhaiseläkkeestä, joka*

1) *luopumisen tapahtuessa vuosina 1995—1999 perustuu yhteisön osarahoittamaan järjestelmään, josta säädetään maatalouden varhaiseläketukea* koskevasta yhteisön järjestelmästä annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2079/92; ja

2) *luopumisen tapahtuessa vuosina 2000—2002 perustuu kansalliseen järjestelmään, joka periaatteiltaan vastaa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1257/1999 Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) tuesta maaseudun kehittämiseen tarkoitettua maatalouden varhaiseläke-järjestelmää.*

Tämän lain nojalla myönnetään maatalouden rakenteen parantamiseksi luopumistukea maatalousyrittäjille, jotka pysyvästi luopuvat maatalouden harjoittamisesta tässä laissa säädetyllä tavalla.

2 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *maatalousyrittäjällä henkilöä, joka* omaan tai yhteiseen lukuun itse työhön osallistuen harjoittaa maataloutta;

2) *maatilalla* yhden tai useamman peltoa käsittävän tilan tai tilanosan muodostamaa maatilatalouden harjoittamiseen tarkoitettua

Voimassa oleva laki

Ehdotus

yksikköä, jota hallitaan yhtenä kokonaisuutena, siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään;

3) *maatalouden harjoittamisella* luonnon jatkuvaan tuottokykyyn perustuvaa toimintaa, metsätaloutta ja merikalastusta lukuun ottamatta, siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään;

4) *päätoimisella maatalouden harjoittamisella* maatalousyrittäjätoimintaa, jossa, siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään, maatalousyrittäjän:

a) kokonaistuloista vähintään neljäsosa tulee maataloudesta;

b) kokonaistuloista vähintään puolet tulee maa- ja metsätaloudesta sekä maatilalla harjoitettavista liitännäistoiminnoista; ja

c) kokonaistyöajasta vähintään puolet käytetään maa- ja metsätalouteen sekä maatilalla harjoitettaviin liitännäistoimintoihin;

5) *eläkelaitoksella* maatalousyrittäjien eläkelaisissa (467/69) tarkoitettua maatalousyrittäjien eläkelaitosta; ja

6) *kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisella* maaseutuelinkeinojen hallinnosta kunnissa annetun lain (1558/91) 3 §:ssä tarkoitettua toimielintä, viranhaltijaa tai luottamushenkilöä.

yksikköä; *harjoitettaessa porotaloutta maatilaksi katsotaan myös porotalouslaissa (161/1990) tarkoitettu porotaloustila tai siihen verrattava muu tila;*

3) *maataloudella* luonnon jatkuvaan tuottokykyyn perustuvaa toimintaa, metsätaloutta ja kalastusta lukuun ottamatta, siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään;

4) *maatilataloudella* maataloutta ja metsätaloutta;

5) *eläkelaitoksella* maatalousyrittäjien eläkelaisissa (467/1969) tarkoitettua maatalousyrittäjien eläkelaitosta; ja

6) *kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisella* maaseutuelinkeinojen hallinnosta kunnissa annetun lain (1558/1991) 3 §:ssä tarkoitettua toimielintä, viranhaltijaa tai luottamushenkilöä.

Mitä tässä laissa säädetään maatalousyrittäjän aviopuolisosta, sovelletaan myös henkilöön, jonka kanssa maatalousyrittäjä jatkuvasti elää avioliittoa solmimatta yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa ja joka on vakuutettu maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n 2 momentin 5 kohdan nojalla.

3 §

Jäljempänä 9 ja 10 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa oikeus luopumistukeen on myös maatilaa vuokrasopimuksen nojalla viljelleellä maatalousyrittäjällä, jos hänellä on oikeus siirtää vuokraoikeus ja vuokraoikeutta on jäljellä vähintään viisi vuotta ja joka muutoin täyttää tässä laissa luopujalle asetetut edellytykset.

4 §

Luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että luopuja on luopumista edeltävän kymmenen vuoden ajan harjoittanut omaan tai yhteiseen lukuun *päätoimisesti* maataloutta.

(kumotaan)

4 §

Luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että luopuja on luopumista edeltävän kymmenen vuoden ajan harjoittanut omaan tai yhteiseen lukuun maataloutta. *Lisäksi edel-*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Asetuksella säädetään tarkemmin 1 momentissa tarkoitetusta edellytyksestä.

7 §

Luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että luopuja luopumisen tapahduttua pysyvästi lopettaa kaupallisen maatalouden harjoittamisen omaan tai yhteiseen lukuun. Niin ikään luopumistuen saamisen edellytyksenä on, ettei luopuja luopumisen tapahduttua harjoita metsätaloutta itse työhön osallistuen omaan tai yhteiseen lukuun.

lytetään, että luopuja on ollut vähintään viiden vuoden ajan välittömästi ennen luopumista vakuutettu maatalousyrittäjien eläkelain nojalla maatalousyrittäjänä. Tällöin vakuutuksen voimassaoloaikaan rinnastetaan aika, jona vakuutus on ollut keskeytettynä maatalousyrittäjän työkyvyttömyyden vuoksi.

Asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin 1 momentissa tarkoitetuista edellytyksistä.

7 §

Luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että luopuja luopumisen tapahduttua pysyvästi lopettaa kaupallisen maatalouden harjoittamisen. Niin ikään luopumistuen saamisen edellytyksenä on, ettei luopuja luopumisen tapahduttua tee metsätalouden hankintatyötä.

Luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että luopuja lopettaa myös muut kuin 1 momentissa tarkoitetut ansiotyöt tai että hänen ansiotulonsa näistä muista töistä voidaan arvioida kuukaudessa pienemmiksi kuin työntekijäin eläkelain (395/1961) 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu määrä kaksinkertaisena. Tällöin tulona ei kuitenkaan pidetä sosiaalihuoltolaissa (710/1982) tarkoitettua omaishoidon tukea eikä perhehoitajalaissa (312/1992) tarkoitettua palkkiota. Edellä 5 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa nuoremman aviopuolison tulee lopettaa tai vähentää ansiotyötään viimeistään silloin, kun hän täyttää 55 vuotta.

Maatilan luovutus luovutuksensaajalle

9 §

Luopuminen maatalouden harjoittamisesta voi tapahtua siten, että luopuja luovuttaa tai vuokraa maatilan peltomaan ja tuotantorakennukset maatalouden harjoittamista varten tilanpitoa jatkavalle luovutuksensaajalle:

- 1) jolla on riittävä ammatillinen pätevyys maatalouden harjoittamiseen;
- 2) joka ei ole täyttänyt 45 vuotta;
- 3) joka sitoutuu harjoittamaan maataloutta päätoimisesti vähintään viiden vuoden ajan;

Sukupolvenvaihdosluovutus

9 §

Luopuminen maatalouden harjoittamisesta voi tapahtua sukupolvenvaihdosluovutuksella siten, että luopuja luovuttaa maatilan pelto- ja tuotantorakennukset maatalouden harjoittamista varten tilanpitoa jatkavalle luovutuksensaajalle,

- 1) jolla on riittävä ammatillinen pätevyys maatalouden harjoittamiseen;
- 2) joka ei ole täyttänyt 40 vuotta;
- 3) jonka pysyväisluonteiset tulot muusta kuin maatilataloudesta ja tilalta käsin harjoitetusta maatilatalouden liitännäistoiminnasta luopumishetkellä arvioituina eivät ylitä ase-

Voimassa oleva laki

4) joka sitoutuu viljelemään tilaa ympäristönsuojelua koskevia vaatimuksia noudattaen ja asumaan tilalla tai sen läheisyydessä niin kauan kuin luopujalle maksetaan luopumistukea, vähintään kuitenkin viiden vuoden ajan; ja

5) joka sitoutuu tilalle laadittavan suunnitelman mukaisesti laajentamaan luopumisen kohteena olevaa tilaa olennaisesti.

Jos luovutuksensaaja esittää selvityksen siitä, ettei 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettu laajentaminen ole kohtuudella mahdollista, luopuminen maataloudesta voi tapahtua 1 momentissa tarkoitettulla tavalla ilman sanottua velvoitetta edellyttäen, että luopumisen kohteena oleva maatila on luopumisen tapahtuessa jatkamiskelpoinen. Luovutuksensaajan tulee tällöinkin täyttää 1 momentin 1—4 kohdissa tarkoitettut edellytykset ja laatia tilalle taloussuunnitelma, joka osoittaa tilan jatkamiskelpoisuuden.

Asetuksella säädetään tarkemmin 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista edellytyksistä.

Pellon luovutus lisämaaksi

10 §

Luopuminen maatalouden harjoittamisesta voi tapahtua siten, että luopuja luovuttaa *tai vuokraa* maatilan peltomaan lisämaaksi maatalouden harjoittamista varten luovutuksensaajalle

1) joka luopumisen tapahtuessa harjoittaa maataloutta maatilalla, johon luopujan pelto tulee lisämaaksi;

2) joka ei ole täyttänyt 55 vuotta;

Ehdotus

tuksessa säädettyä enimmäismäärää;

4) joka osoittaa, että luopumisen kohteena oleva maatila tai hänelle muodostuva maatila on taloudellisesti elinkelpoinen;

5) jolle muodostuvan maatilan voidaan katsoa täyttävän ympäristöä, hygieniää ja eläinten hyvinvointia koskevat vähimmäisvaatimukset; ja

6) joka sitoutuu viljelemään maatilaa ja asumaan tilalla tai sellaisella etäisyydellä siitä, että tila tulee asianmukaisesti hoidetuksi huomioon ottaen muun muassa eläinsuojelulain (247/1996) säännökset, niin kauan kuin luopujalle maksetaan luopumistukea, vähintään kuitenkin viiden vuoden ajan.

Kun luopujan tila on porotaloustila tai siihen verrattava tila, luopuminen voi tapahtua luovuttamalla porot, luovutuksensaajalle tarpeelliset tuotantorakennukset ja -rakennelmat 1 momentin 1—3 kohdassa säädetty edellytykset täyttävälle, porotalouden harjoittajaksi ryhtyvälle luovutuksensaajalle, jolle luovutuksen seurauksena muodostuu asetuksella säädetty vähimmäiskokovaatimuksen täyttävä porokarja. Tällöin luovutuksensaajan tulee sitoutua harjoittamaan porotaloutta niin kauan kuin luopujalle maksetaan luopumistukea, vähintään kuitenkin viiden vuoden ajan.

Asetuksella säädetään tarkemmin 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista edellytyksistä sekä määräajasta, jossa 1 momentin 1, 4 ja 5 kohdassa säädettyjen edellytysten on viimeistään täyttyttävä. Jos sanotut edellytykset eivät täyty luopumishetkellä, luovutuksensaajan on annettava sitoumus niiden täyttämisestä säädettyssä määräajassa.

Luovutus maatalousyrittäjälle

10 §

Luopuminen maatalouden harjoittamisesta voi tapahtua siten, että luopuja luovuttaa maatilan peltomaan *osina tai kokonaan* lisämaaksi maatalouden harjoittamista varten yhdelle tai useammalle luovutuksensaajalle,

1) joka luopumisen tapahtuessa harjoittaa maataloutta maatilalla, johon luopujan pelto tulee lisämaaksi;

2) joka on ottanut maatalousyrittäjien elä-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3) joka sitoutuu harjoittamaan maataloutta päätoimisesti vähintään viiden vuoden ajan; ja

4) joka sitoutuu viljelemään tilaa ympäristönsuojelua koskevia vaatimuksia noudattaen niin kauan kuin luopujalle maksetaan luopumistukea, vähintään kuitenkin viiden vuoden ajan.

Asetuksella säädetään tarkemmin 1 momentissa säädetyistä edellytyksistä.

11 §

Jos sopivaa 9-10 §:ssä tarkoitettua luovutuksensaajaa ei löydy, luopuminen maatalouden harjoittamisesta voi tapahtua siten, että luopuja luovuttaa tai vuokraa maatilan peltoaan käytettäväksi muihin kuin maataloudellisiin tarkoituksiin.

Luovutuksensaajan tulee sitoutua käyttämään maatilan peltomaata 1 momentissa tarkoitettuun tarkoitukseen niin kauan kuin luopumistukea maksetaan.

Asetuksella säädetään tarkemmin, mihin tarkoituksiin 1 momentissa tarkoitettu luopuminen voi tapahtua.

12 §

Jos sopivaa 9—10 §:ssä tarkoitettua luovutuksensaajaa ei löydy, luopuminen maatalouden harjoittamisesta voi tapahtua siten, että luopuja antaa sitoumuksen (sitoumus maataloustuotannosta luopumisesta ja pellon luovutusrajoituksista), jonka mukaan:

kelain 1 §:n säännösten mukaisesti sanotussa laissa säädettyä vähimmäiseläketurvaa koskevan vakuutuksen maatilatalouden harjoittajana;

3) joka ei ole täyttänyt 55 vuotta;

4) jonka maatilan peltoala luovutuksen johdosta kasvaa vähintään kahdella hehtaarilla; ja

5) joka sitoutuu viljelemään tilaa niin kauan kuin luopujalle maksetaan luopumistukea, vähintään kuitenkin viiden vuoden ajan.

Kun luopujan tila on porotaloustila tai siihen verrattava tila, luopuminen voi tapahtua luovuttamalla porot porotaloutta ennestään harjoittavalle poronomistajalle, joka on ottanut 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettun vakuutuksen poronomistajana ja joka täyttää 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettun ikäedellytyksen. Luovutuksensaajan yrityksen tulee luovutuksen johdosta kasvaa vähintään 20 porolla. Luovutuksensaajan on sitouduttava harjoittamaan porotaloutta niin kauan kuin luopujalle maksetaan luopumistukea, vähintään kuitenkin viiden vuoden ajan.

Asetuksella säädetään tarkemmin 1 ja 2 momenteissa tarkoitetuista edellytyksistä.

11 §

(kumotaan)

12 §

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1) hän ei käytä maatilán peltomaata maataloustuotantoon, mutta hoitaa peltomaata ympäristönsuojelua koskevia vaatimuksia noudattaen tai metsittää pellon; ja

2) hän ei sinä aikana, jona joku luopumistuen saajista on alle 65-vuotias, luovuta eikä vuokraa maatilán peltoa muulle kuin 9 §:n 1 momentissa, 10 tai 11 §:ssä tarkoitetut ehdot täyttävälle luovutuksensaajalle, joka antaa sanotussa pykälässä tarkoitetun sitoumuksen.

13 §

Edellä 10—12 §:ssä tarkoitetut luopumistavat voidaan myös yhdistää. Sen estämättä, mitä edellä säädetään, pelto voidaan myös myydä työvoima- ja elinkeinokeskukselle luovutettavaksi edelleen tässä laissa tarkoitettuihin edellytykset täyttävälle luovutuksensaajalle käytettäväksi maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999) mukaisiin tarkoituksiin.

Edellä 9—11 §:ssä tarkoitettu luovutus tai vuokraus voi tapahtua myös kahdelle luovutuksensaajalle yhdessä. Tällöin molempien, ja jos kyse on aviopuolisoista, ainakin toisen on täytettävä luovutuksensaajalle säädetyt edellytykset.

Asetuksella säädetään siitä, miten järjestetään luopumisesta tiedottaminen 9—10 §:ssä tarkoitettujen maatalouden harjoittamista jatkavien luovutuksensaajien löytämiseksi.

14 §

Kun luopujana on maatilán omistaja tai omistajan aviopuoliso, luovutus voi tapahtua kaupalla tai lahjalla ja vuokraus vähintään kymmeneksi vuodeksi tehdyllä vuokrasopimuksella. Kun luopujana on 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu henkilö, luovutuksena pidetään myös lesken ja perillisten välistä ositusta ja perinnönjakoa.

Omistajan katsotaan luopuneen tässä laissa tarkoitettuun tavoin maatalouden harjoittamisesta, jos hän on luovuttanut maataan 9—11 §:n mukaisesti, mutta luovutus estyy sen vuoksi, että kunta käyttää etuostolain (608/77) mukaista oikeuttaan lunastaa luovutettu kiinteistö.

Kun luopujana on vuokramies, luopuminen voi tapahtua siten, että vuokrasuhde siirtyy 9 tai 10 §:ssä tarkoitetulle luovutuksensaajalle. Maanvuokralain (258/66) pakottavista säännöksistä johtuen voidaan 9 §:n 1 momentin

13 §

Edellä 9 §:n 1 momentissa ja 10 §:n 1 momentissa tarkoitettu luovutus voi tapahtua myös kahdelle luovutuksensaajalle ja heidän aviopuolisoilleen yhdessä. Tällöin molempien, ja jos kyse on aviopuolisoista, ainakin toisen on täytettävä luovutuksensaajalle säädetyt edellytykset.

14 §

Kun luopujana on maatilán omistaja tai omistajan aviopuoliso, pello ja tuotantorakennusten luovutus voi tapahtua kaupalla, lahjalla tai vaihdolla muuhun kuin maa- ja metsätalousmaahan. Kun luopujana on 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu henkilö, luovutuksena pidetään myös lesken ja perillisten välistä ositusta ja perinnönjakoa.

Kun luopujan tila on porotaloustila tai siihen verrattava tila, 9 §:n 2 momentissa ja 10 §:n 2 momentissa tarkoitettu porojen ja tuotantorakennusten sekä -rakennelmien luovutus voi tapahtua kaupalla tai lahjalla.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 kohdassa ja 10 §:n 1 momentin 4 kohdassa olevista vaatimuksista poiketa siltä osin kuin niissä tarkoitetaan luovutuksensaajan velvollisuutta noudattaa sitoumuksia niin kauan kuin luopujalle maksetaan luopumistukea.

15 §

Tässä laissa tarkoitetun luopumisen katsotaan tapahtuneen:

1) 9-11 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa silloin, kun luovutuskirja tai vuokrasopimus on allekirjoitettu; ja

2) 12 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa silloin, kun sitoumukset maataloustuotannosta luopumisesta ja pellon luovutusrajoituksista on toimitettu kunnan maaseutuelinkeinoveranomaiselle tai eläkelaitokselle.

Jos luopuja on vuokramies, luopumisen katsotaan tapahtuneen silloin, kun vuokraoikeus on kirjallisesti siirretty luovutuksensaajalle.

Jos luopuminen tapahtuu 13 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla luovuttamalla pelto maaseutuelinkeinopiirille, luopumisen katsotaan tapahtuneen, kun luovutuskirja maaseutuelinkeinopiiriin kanssa on allekirjoitettu.

15 §

Tässä laissa tarkoitetun luopumisen katsotaan tapahtuneen, kun luovutuskirja on allekirjoitettu.

16 a §

Jos luopujana on porotalouden harjoittaja, luopumisen tulee koskea kaikkia luopujan ja hänen aviopuolisonsa omistamia poroja. Kaupallisen porotalouden harjoittamisen päättyessä luopujalle ja hänen puolisolleen voi kuitenkin tarvittaessa jäädä omaan käyttöön vähäinen määrä poroja. Omaan käyttöön jäävien porojen enimmäismäärästä säädetään asetuksella.

17 §

Luopumistuen määrä perustuu maatilalle maatalousyrittäjien eläkelain nojalla vahvistettuun työtuloon, jonka suuruus riippuu maatilan koosta ja tilalla työskentelevien maatalousyrittäjien lukumäärästä.

Luopumistuki muodostuu perusmäärästä ja täydennysosasta. Lisäksi luopumistukeen voi kuulua kotieläinkorvaus, joka maksetaan kertakorvauksena teuraaksi menevien kotieläinten perusteella siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

17 §

Luopumistuen määrä perustuu maatalousyrittäjälle maatalousyrittäjien eläkelain nojalla vahvistettuun työtuloon.

Luopumistuki muodostuu perusmäärästä ja täydennysosasta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

18 §

Perusmäärään sovelletaan, mitä työntekijäin eläkelain (395/61) 7 c, 8 ja 8 a §:ssä säädetään. Perusmäärä tarkistetaan yleisten palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten mukaan siten kuin työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään.

19 §

Luopumistuen täydennysosa on yhtä suuri kuin se kansaneläke, joka luopujalle olisi myönnetty, jos hänellä luopumistuen alkaessa olisi ollut oikeus työkyvyttömyyseläkkeenä myönnettyyn kansaneläkkeeseen. Täydennysosaa laskettaessa ei kuitenkaan sovelleta, mitä kansaneläkelain 25 b ja 28 §:ssä säädetään. Täydennysosaa määrättäessä sovelletaan kansaneläkelain 26 §:n 5 momenttia sellaisena kuin se on voimassa kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain (547/93) tullessa voimaan. Sen jälkeen kun luopumistuki on myönnetty, täydennysosan määrää tarkistetaan vain sanotun lain 32 a §:n 3 momentissa tarkoitettujen perhesuhteiden muutosten johdosta.

20 §

Luopumistukea haettaessa on eläkelaitokselle toimitettava luovutuskirja, vuokrasopimus tai sen oikeaksi todistettu jäljennös taikka 12 §:ssä tarkoitettu sitoumus maataloustuotannosta luopumisesta ja pellon luovutusrajoituksista.

21 §

Luopumistukea voi hakea myös ehdollisena. Hakijan on tällöin toimitettava eläkelaitokselle osapuolten allekirjoittama luovutuskirjan tai vuokrasopimuksen luonnos taikka 12 §:ssä tarkoitettuja luopujan sitoumuksia vastaavat etukäteissitoumukset.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu ehdollinen päätös raukeaa, jos luonnosta vastaavaa lopullista luovutuskirjaa, vuokrasopimusta tai sen jäljennöstä taikka etukäteissitoumuksia

Perusmäärään sovelletaan, mitä työntekijäin eläkelain 7 g, 8 ja 8 a §:ssä säädetään. Perusmäärä tarkistetaan yleisten palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten mukaan siten kuin työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään.

19 §

Luopumistuen täydennysosa on yhtä suuri kuin se kansaneläke, joka luopujalle olisi myönnetty, jos hänellä luopumistuen alkaessa olisi ollut oikeus työkyvyttömyyseläkkeenä myönnettyyn kansaneläkkeeseen. Täydennysosaa laskettaessa ei kuitenkaan sovelleta, mitä kansaneläkelain 25 b §:ssä ja 28 §:n 1 momentissa säädetään. Täydennysosaa laskettaessa sovelletaan, mitä kansaneläkelaisissa on säädetty eläkkeen määräytymisestä puolisoille myös silloin, kun kysymys on tämän lain 2 §:n 2 momentissa tarkoitetuista henkilöistä. Täydennysosaa määrättäessä sovelletaan kansaneläkelain 26 §:n 5 momenttia sellaisena kuin se oli voimassa kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain (547/1993) tullessa voimaan. Sen jälkeen kun luopumistuki on myönnetty, täydennysosan määrää tarkistetaan vain sanotun lain 32 a §:n 3 momentissa tarkoitettujen perhesuhteiden muutosten johdosta.

20 §

Luopumistukea on haettava ennen 15 §:ssä tarkoitettua luopumista.

21 §

Hakijan on liitettävä hakemukseen osapuolten allekirjoittama luovutuskirjan luonnos tai esisopimus ehdollista päätöstä varten.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu ehdollinen päätös raukeaa, jos luonnosta tai esisopimusta vastaavaa lopullista luovutuskirjaa tai sen jäljennöstä ei ole toimitettu eläkelaitok-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

vastaavia lopullisia sitoumuksia ei ole toimitettu eläkelaitokselle kuuden kuukauden kuluessa ehdollisen päätöksen antamisesta.

selle kuuden kuukauden kuluessa ehdollisen päätöksen antamisesta.

22 §

Luopumistukea suoritetaan 15 §:ssä tarkoitettusta viimeisestä luopumisajankohdasta, ei kuitenkaan ennen kuin:

- 1) luopuja on täyttänyt 55 vuotta;
- 2) luopuja on lopettanut kaupallisen maatalouden ja metsätalouden harjoittamisen 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla;

3) työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen on päättynyt siinä tapauksessa, että luopujalla on luopumisen tapahtuessa ollut oikeus määrääjäksi myönnettyyn työkyvyttömyyseläkkeeseen;

4) 9—11 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa luopumisen kohteena olevan tilan peltomaan ja 9 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa myös tuotantorakennusten hallinta on siirtynyt luovutuksensaajalle; ja

5) 9-11 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa luovutuksensaaja on ryhtynyt täyttämään 9 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa, 10 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tai 11 §:ssä tarkoitettua sitoumustaan.

Luopumistukea ei makseta vuotta pitemmältä ajalta ennen tuen hakemista eikä vajalta kalenterikuukaudelta.

23 §

Jos luopumistuen saajalle myönnetään kansaneläkelain tai työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien, säännösten tai määräysten mukainen täysi työkyvyttömyyseläke, yksilöllinen varhaiseläke, työtömyyseläke tai varhennettu vanhuuseläke, luopumistuen täydennysosa lakkautetaan. Mikäli luopumistuen saajalle myönnetty edellä tarkoitettu eläke lakkaa, täydennysosan maksaminen aloitetaan uudelleen eläkkeen lakkaamista seuraavan kuukauden alusta.

22 §

Luopumistukea suoritetaan viimeisestä 15 §:ssä tarkoitettusta luopumisajankohdasta, ei kuitenkaan ennen kuin:

- 1) luopuja on täyttänyt 55 vuotta;
- 2) luopuja on lopettanut kaupallisen maatalouden harjoittamisen ja metsätalouden hankintatyöt 7 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla;

3) luopuja on lopettanut tai vähentänyt muita ansiotöitään siinä määrin, että hänen ansionsa näistä töistä voidaan arvioida jäävän alle 7 §:n 2 momentissa säädetyn määrän;

4) kuntoutustuen maksaminen on päättynyt siinä tapauksessa, että luopujalla on luopumisen tapahtuessa ollut oikeus kuntoutustukseen;

5) luopumisen kohteena olevan tilan pelto- maan hallinta ja luovutettujen porojen omistusoikeus sekä 9 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa myös tuotantorakennusten ja -rakennelmien hallinta on siirtynyt luovutuksensaajalle; ja

6) luovutuksensaaja on ryhtynyt täyttämään 9 §:n 1 momentin 6 kohdassa, 9 §:n 2 momentissa, 10 §:n 1 momentin 5 kohdassa tai 10 §:n 2 momentissa tarkoitettua sitoumustaan.

Luopumistukea ei makseta vajaalta kalenterikuukaudelta.

23 §

Jos luopumistuen saajalle myönnetään kansaneläkelain tai työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien, säännösten tai määräysten mukainen täysi työkyvyttömyyseläke, yksilöllinen varhaiseläke, työtömyyseläke, vanhuuseläke tai varhennettu vanhuuseläke, luopumistuen täydennysosa lakkautetaan. Mikäli luopumistuen saajalle myönnetty edellä tarkoitettu eläke lakkaa, täydennysosan maksaminen aloitetaan uudelleen eläkkeen lakkaamista seuraavan kuukauden alusta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

25 §

Luopumistukea ei makseta kalenterikaudelta, jonka aikana sen saaja on ansiotyössä ja ansaitsee luopumisen tapahtuessa vakiintuneen ansiotulonsa lisäksi kuukaudessa vähintään työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun markkamäärän kaksinkertaisena. Vakiintuneena ansiotulona pidetään luopumistuen saajan muusta kuin maatilataloudesta saaman valtion verotuksessa veronalaisen ja työntekijäin eläkelain 9 §:n mukaisella indeksillä tarkistetun ansiotulon keskiarvoa viideltä viimeiseltä kalenterivuodelta ennen luopumista.

28 §

Luovutuksensaajalla on oikeus keskeyttää 9 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tai 10 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitetun sitoumuksensa täyttäminen asevelvollisuutensa suorittamisen, maatilataloudellisten tai maatilataloutta tukevien ammattiopintojensa taikka muun hyväksyttävän syyn vuoksi. Tällaisen esteen kestäessä vuotta pitemmän ajan eläkelaitoksen on pidennettävä sitoumusaikaa vastaavalla ajalla, jollei luovutuksensaaja osoita, että hän itse, hänen aviopuolisonsa tai toinen luovutuksensaaja täyttää sitoumuksen velvoitteet.

29 §

Jollei 9—11 §:ssä tai 12 §:n 2 kohdassa tarkoitettu luovutuksensaaja täytä sitoumustaan, eikä tämä johdu 28 §:ssä tarkoitetusta hyväksyttävästä syystä, on eläkelaitoksen velvoitettava hänet korvaamaan eläkelaitokselle luopumistuen pääoma-arvo, joka määrätään sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan.

30 §

Jos luopuja ryhtyy harjoittamaan maataloutta tai metsätaloutta omaan tai yhteiseen lukuun tai ei noudata antamaansa 12 §:ssä tarkoitettua sitoumusta maataloustuotannosta luopumisesta ja pellon luovutusrajoituksista, luopumistuki lakkautetaan.

25 §

Luopumistukea ei makseta kalenterikaudelta, jonka aikana luopumistuen saaja on ansiotyössä ansaiten vähintään työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun määrän kaksinkertaisena kuukaudessa. Tällöin ei tulona oteta huomioon 7 §:n 2 momentissa tarkoitettua tuloa, jota ei lueta ansiotyöstä saaduksi tuloksi luopumistukea myönnettäessäkään.

28 §

Luovutuksensaajalla on oikeus keskeyttää 9 §:n 1 momentin 6 kohdassa, 9 §:n 2 momentissa, 10 §:n 1 momentin 5 kohdassa ja 10 §:n 2 momentissa tarkoitetun sitoumuksensa täyttäminen asevelvollisuutensa suorittamisen, maatilataloudellisten tai maatilataloutta tukevien ammattiopintojensa taikka muun hyväksyttävän syyn vuoksi. Tällaisen esteen kestäessä vuotta pitemmän ajan eläkelaitoksen on pidennettävä sitoumusaikaa vastaavalla ajalla, jollei luovutuksensaaja osoita, että hän itse, hänen aviopuolisonsa tai toinen luovutuksensaaja täyttää sitoumuksen velvoitteet.

29 §

Jollei 9 tai 10 §:ssä tarkoitettu luovutuksensaaja täytä sitoumustaan, eikä tämä johdu 28 §:ssä tarkoitetusta hyväksyttävästä syystä, on eläkelaitoksen velvoitettava hänet korvaamaan eläkelaitokselle luopumistuen pääoma-arvo, joka määrätään sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan.

30 §

Luopumistuki lakkautetaan, jos luopuja ryhtyy harjoittamaan maataloutta tai metsätaloutta vastoin 7 § n 1 momentissa säädettyä kieltoa.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

34 §

Tämän lain täytäntöönpanosta huolehtivat kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset, maaseutuelinkeinopiirit, maa- ja metsätalousministeriö sekä eläkelaitos.

Tämän lain mukaan maaseutuelinkeinopiireille kuuluvien tehtävien hoitamisesta Ahvenanmaan maakunnassa säädetään asetuksella.

34 §

Tämän lain täytäntöönpanosta huolehtivat kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset, *työvoima- ja elinkeinokeskukset*, maa- ja metsätalousministeriö, *Paliskuntain yhdistys* sekä eläkelaitos.

Tämän lain mukaan *työvoima- ja elinkeinokeskuksille* kuuluvien tehtävien hoitamisesta Ahvenanmaan maakunnassa säädetään asetuksella.

35 §

Jos eläkelaitos katsoo, että kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen lausunto on selvästi tulkinnanvarainen, eläkelaitos voi lisäksi pyytää hakemuksesta maaseutuelinkeinopiirin lausunnon.

Eläkelaitos ratkaisee luopumistukea koskevan hakemuksen saatuaan kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen tai, 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa, maaseutuelinkeinopiirin lausunnon asiassa.

Jos eläkelaitos katsoo, että kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen lausunto on selvästi tulkinnanvarainen, eläkelaitos voi lisäksi pyytää hakemuksesta *työvoima- ja elinkeinokeskuksen* lausunnon. *Jos luopujana on porotalouden harjoittaja, eläkelaitos voi pyytää hakemuksesta myös Paliskuntain yhdistyksen lausunnon.*

Eläkelaitos ratkaisee luopumistukea koskevan hakemuksen saatuaan kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen ja, 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa, *työvoima- ja elinkeinokeskuksen ja Paliskuntain yhdistyksen* lausunnon asiassa.

36 §

Kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten, maaseutuelinkeinopiirien ja maa- ja metsätalousministeriön asiana on eläkelaitoksen ohella valvoa, että luopumistuen saaja ei harjoita maataloutta omaan tai yhteiseen lukuun ja että luopuja sekä luovutuksensaaja noudattavat tässä laissa tarkoitettuja sitoumuksia.

36 §

Kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten, *työvoima- ja elinkeinokeskusten* sekä maa- ja metsätalousministeriön asiana on eläkelaitoksen ohella valvoa, että luopumistuen saaja ei harjoita maataloutta ja että luopuja sekä luovutuksensaaja noudattavat tässä laissa tarkoitettuja sitoumuksia.

37 §

Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen ja maaseutuelinkeinopiirin tämän lain nojalla antamaan lausuntoon ei saa hakea muutosta valittamalla.

Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen, *työvoima- ja elinkeinokeskuksen tai Paliskuntain yhdistyksen* tämän lain nojalla antamaan lausuntoon ei saa hakea muutosta valittamalla.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

40 §

Jollei tässä laissa muuta säädetä, luopumistuen valvontaan, takaisinperintään, rahaliikenteen hoitamiseen sekä varojen palauttamiseen sovelletaan maaseutuelinkeinojen rahoituslain säännöksiä soveltuvin osin.

Jollei tässä laissa muuta säädetä, luopumistuen valvontaan sovelletaan maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettava menettelystä annetun lain (1336/1992) säännöksiä soveltuvin osin.

Eläkelaitoksella on velvollisuus antaa maa- ja metsätalousministeriölle tarvittavat tiedot tämän lain mukaisten etuuskien saajista ja sitoumuksen antajista maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetussa laissa (1303/1994) tarkoitetun pellon metsittämistukijärjestelmän valvontaa varten.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Tätä lakia sovelletaan, jos luopuminen tapahtuu 1 päivänä tammikuuta 2000 tai sen jälkeen, kuitenkin viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2002.

Luopumisiin, jotka ovat tapahtuneet 1 päivänä tammikuuta 1995 tai sen jälkeen, kuitenkin viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1999, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, kuitenkin niin, että tämän lain 1 §:ää, 18 §:n 3 momenttia ja 40 §:n 5 momenttia sovelletaan myös sanottuna aikana tapahtuneisiin luopumisiin.